

KÜRESEL TOPARLANMANIN YOL HARİTASI

Dünya ekonomisi pandemi öncesindeki büyüme oranlarını ne zaman yakalar?
Kırılgan ve riskli noktalar neler?

Bizden Haberler'in değerli okurları,

Küresel pandeminin ülkemizde etkisini göstermeye başladığı ilk günlerde, dergimizin kapağından sizlere #iyileşeceğiz diye seslenmiştik. Nitekim tedrici normalleşme süreçlerinin ardından, aşılamanın da hızlanmasıyla Temmuz ayıyla birlikte kısıtlamaları geride bırakıyoruz. Virüsle mücadelenin henüz nihayete ermediğinin bilinciyle tedbirli duruşumuzu sürdüreceğiz. Bununla birlikte, çalışmalarımızı küresel toparlanma sürecinden daha da güçlü çıkmaya odakladık.

Geçtiğimiz zorlu dönem boyunca umudumuzu daima koruduk; ülkemizin bu süreci sağlıklı atlatması için tüm gücümüzü seferber ettik, elimizi taşın altına koymaktan çekinmedik. Belirsizliklere rağmen Topluluk şirketlerimiz performanslarıyla bizleri gururlandırmaya devam ettiler. Bu yıl da İstanbul Sanayi Odası'nın hazırladığı "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2020 Araştırması"nda listenin ilk sırasına Tüpraş, ikinci sırasına Ford Otosan adını yazdırdı. Arçelik ve Tofaş da yine ilk 10 içerisinde... Bu başarılarda emeği geçen tüm çalışma arkadaşlarımızı kutluyorum.

Koç Topluluğu, ülkemizin toplumsal kalkınması için sınai ve ticari faaliyetlerine ilave olarak uzun yıllardır eğitim, kültür, sanat ve spora önemli destekler sağlıyor. Bunun son örneği, Koç Holding'in Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi'nin resmi sponsorluğunu üstlenmesi oldu. Koç Holding Yönetim Kurulu Başkan Vekili Sayın Ali Y. Koç'un da ifade ettiği gibi spora yaptığımız yatırımı toplumsal kalkınmanın önemli bir sacayağı olarak değerlendiriyoruz. Bu vesileyle Tokyo 2020 Yaz Olimpiyat Oyunları'nda ülkemizi temsil edecek tüm sporcularımıza başarılar dileriz.

Hiç kuşkusuz, ekonomik ve toplumsal kalkınmayı birbirinden ayrı düşünemeyiz. Toplumsal cinsiyet uçurumunun kapanması için kadınların geleceğin anahtarı olan teknolojilere erişiminin ve inovasyon süreçlerinde daha etkin rol almalarının çok önemli olduğuna inanıyoruz. Bu amaç doğrultusunda cinsiyet eşitliğine yönelik kazanımları artırmak amacıyla düzenlenen HeForShe Zirvesi'ne ve Nesiller Boyu Eşitlik Forumu'nun Paris Zirvesi'ne katıldık. Paris Zirvesi'nde verdiğimiz 5 yıllık taahhüt çerçevesinde, yürüttüğümüz inovasyon çalışmalarının toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı olarak gerçekleşmesini benimseyecek, bu konudaki projelerimizi uluslararası zemine taşıyacak, kadınlar tarafından yönetilen girişimlerle iş birlikleri kurulmasını destekleyeceğiz.

Dijitalleşen dünyanın ritmine ayak uydurmak ve geleceğe birlikte hazırlanmak amacıyla değişime liderlik eden bir şirketler topluluğu olmayı çok önemsiyoruz. Bu kültürün

yerleşmesine büyük katkı sağlayan şirketlerimizden birisi de Inventram... Yaratıcı girişimcilerin ve bilim insanlarının ilk başvuru adresi olmak amacıyla 2010 yılında kurulan Inventram'ın hayata geçirdiği ilham verici çalışmaları dergimiz sayfalarında bulabilirsiniz.

Toplumsal kalkınmanın temelinde nitelikli eğitim yatıyor. Kurucumuz merhum Vehbi Koç'un, "Sermaye bulunur, makine alınır, teknoloji transfer edilir; fakat iyi eğitilmiş insan gücü yoksa netice almak zordur" düşüncesiyle kurduğu Koç Üniversitesi yeni mezunlarını verdi. Koç Topluluğu olarak her bir mezunumuzu geleceğin şekillendirilmesinde rol alacak lider adayları, toplumun gelişmesi yolunda artı bir değer olarak görüyoruz. Gençlere ilham veren, insan hakları ve toplumsal eşitsizlikler konusunda fikirleri ve ses getiren çalışmalarıyla örnek olan tıbbi antropolog ve tıp doktoru Paul Farmer, Koç Üniversitesi'nin bu yılki mezuniyet törenin konuklarından. Kendisiyle gerçekleştirdiğimiz röportajı keyifle okuyacağınızı düşünüyorum.

Dünya Ekonomik Forumu (WEF) bünyesindeki "Yeni Ekonomi ve Toplum Merkezi" tarafından üç ayda bir yayımlanan "Baş Ekonomistler Görünüm" Raporu, pandemiyle gelen küresel krize ve buna yönelik eylem planlarının yanında kırılabilirlik yaratabilecek risklere de ışık tutuyor. Dergimizde özetine yer verdiğimiz çalışmada dikkat çekildiği üzere, ekonomik toparlanmanın hızını pandemiyle mücadeledeki başarı belirleyecek gibi görünüyor.

Bu yıl da Kurban Bayramı'nı bazı tedbirlerin gölgesinde geçiriyoruz. Ancak daha güzel günlerin uzakta olmadığını görüyor ve geçmişten gelen değerlerimizin birleştirici gücüyle normal şartlara döneceğimize inanıyorum. Her koşulda özverili çalışmaları ve adanmışlıklarıyla umudumuzu çoğaltan çalışma arkadaşlarımızın, bayilerimizin, yetkili servislerimizin, tedarikçilerimizin ve kıymetli ailelerinin bayramlarını içtenlikle kutluyor, daha nice bayramları sağlık, mutluluk ve huzurla karşılamayı diliyorum.

Sevgi ve saygılarımla,

Levent Çakıroğlu

BU

NELER OLDU?

4

Küresel liderler HeForShe hareketinin 5 yılını değerlendirdi

Koç Holding ve Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi'nden güç birliği

Vehbi Koç Vakfı, Koç Okulu yeni lise binasının temelini attı

Koç Holding'den teknoloji ve inovasyon alanında fırsat eşitliği için 3 küresel taahhüt

Koç Holding düşük karbon ekonomisine geçiş yolculuğunda küresel bir adım daha attı

Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşu araştırmasında Tüpraş zirvede!

VİZYON

İnventram Genel Müdürü
Cem Soysal:
"Ekosisteme 'Yeni Nesil Yatırım Şirketi' kavramını kazandırdık"

18

SA-

25

360 DERECE

Ekonomik toparlanma, virüsün yörüngesine bağlı

YI-

MOLA

Atatürk'ün sineması

42

39

MOLA

Kripto sanatın baş döndürücü yükselişi

48

YAŞAM

Yaz sıcaklarında kalp sağlığına dikkat!

29

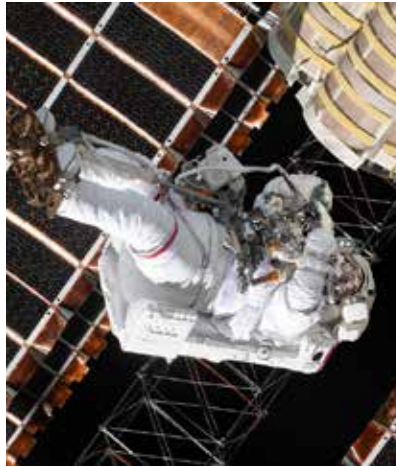
YAKIN PLAN

Paul Farmer: "Pandemilerin itici gücü, toplumsal eşitsizlikler"

35

YENİ DÜNYA

Uzayda derin rekabet

DA

KÜRESEL LİDERLER HEFORSHE HAREKETİNİN 5 YILINI DEĞERLENDİRDİ

KOÇ HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKANI ÖMER M. KOÇ, HEFORSHE ZİRVESİ'NDE YAPTIĞI KONUŞMADA "ÖNÜMÜZDEKİ 5 YIL BOYUNCA, KADINLAR VE KIZ ÇOCUKLARININ İNOVASYON VE TEKNOLOJİNİN GELECEĞİNİ ŞEKİLLENDİRMEDE EŞİT FIRSATLARA SAHİP OLMALARINI SAĞLAMAK İÇİN ÇALIŞACAĞIZ" DEDİ.

Birleşmiş Milletler Kadın Birimi (UN Women) tarafından yürütülen HeForShe hareketinin küresel liderleri arasında yer alan Koç Holding Yönetim Kurulu Başkanı Ömer M. Koç, devlet başkanları, özel sektör temsilcileri ve dünyanın önde gelen akademisyenlerini bir araya getiren HeForShe Zirvesi'ne katıldı. Çevrim içi gerçekleşen zirvede, toplumsal cinsiyet eşitliği alanında küresel ölçekte bir dayanışma hareketi olan HeForShe'nin 5 yıllık dönemde hayata geçirdiği projeler değerlendirildi ve önümüzdeki dönemde Nesiller Boyu Eşitlik girişiminin (Generation Equality) bir parçası olarak HeForShe'yi bir sonraki seviyeye taşımak için atılacak adımlar konuşuldu. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin ülkelerin kalkınması, insani gelişmenin sağlanması ve daha adil toplumların oluşması için en önemli unsurlardan biri olduğunu belirten Koç Holding Yönetim Kurulu Başkanı Ömer M. Koç, zirvede yayınlanan video mesajında şunları söyledi: "Geçtiğimiz 5 yıl boyunca HeForShe hareketi özel sektör, üniversiteleri ve hükümetleri kayda değer bir başarıyla harekete geçirdi. Ortaya konan çok paydaşlı iş birliği sayesinde küresel ölçekte birçok somut çözümün hayata geçmesi sağlandı. Koç Holding olarak bu süreçteki tecrübelerimiz ışığında, geleneksel kalıp yargıları ortadan kaldırmamızın yanı sıra çeşitlilik ve

kapsayıcılığı teşvik etme konusunda özel sektörün önemli bir rol üstlendiğini ortaya koyduk. Artık kazanımlarımızı derinleştirmenin vakti geldi. Teknoloji ve İnovasyon Eylem Grubu Özel Sektör Liderleri arasında yer aldığımız için heyecan duyuyoruz. Önümüzdeki 5 yıl boyunca, kadınlar ve kız çocuklarının inovasyon ve teknolojinin geleceğini şekillendirmede eşit fırsatlara sahip olmalarını sağlamak için çalışacağız."

Asya Varbanova: "Koç Holding'in toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadının güçlenmesi alanında Türkiye'de öncü konumda olmasından mutluluk duyuyoruz"

Koç Holding'in HeForShe hareketi kapsamında hayata geçirdiği projeleri değerlendiren UN Women Türkiye Ülke Direktörü Asya Varbanova ise şu açıklamaları yaptı: "UN Women olarak, Koç Holding'in toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadının güçlenmesi için verdiği emekten ve bu alanda Türkiye'de öncü konumda olmasından mutluluk duyuyoruz. Son beş yılda dünya genelindeki 36 HeForShe Etki Şampiyonu'ndan biri olarak Koç Holding milyonlarca destekçiyi harekete geçirmekte, toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı iş ortamlarını güçlendirmekte ve Tüpraş'ın desteğiyle Fenerbahçe Spor Kulübü - HeForShe iş birliği ile sporun değişimde önemli bir yapıtaşı olduğunu göstermekte somut sonuçlara ulaşmıştır. UN Women

olarak eşitliğe giden bu yolun küresel ve çok paydaşlı Toplumsal Cinsiyet Eşitliği için Teknoloji ve İnovasyon Eylem Grubu ile nasıl güçleneceğini görmek için sabırsızlanıyoruz. Koç Holding bu Eylem Grubu'nun toplumsal cinsiyete dayalı sayısal uçurum ile ilgili harekete geçmek üzere taahhütlerde bulunan, dijital ortamda cinsiyet temelli şiddet ve ayrımcılıkla mücadele eden ve teknoloji ve girişimcilik alanında kadın ve kız çocukların temsiliini artırmak üzere çalışan liderlerinden oluşan grupta yer almaktadır." ■

KOÇ HOLDİNG VE TÜRKİYE MİLLİ OLİMPİYAT KOMİTESİ'NDEN GÜÇ BİRLİĞİ

KOÇ HOLDİNG, TOKYO 2020 YAZ OLİMPİYAT OYUNLARI YOLUNDA TÜRKİYE MİLLİ OLİMPİYAT KOMİTESİ'NİN (TMOK) RESMİ SPONSORLUĞUNU ÜSTLENDİ. GERÇEKLEŞTİRİLEN İŞ BİRLİĞİ İLE İLGİLİ BİR AÇIKLAMA YAPAN KOÇ HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ ALİ Y. KOÇ, "SPOR ÜLKEMİZ İÇİN ÖNEMLİ BİR DEĞER VE BU DEĞERİN BİZİ BİRLEŞTİREN BİR UNSURA DÖNÜŞMESİ İÇİN EMEK HARCAMAMIZ GEREKİYOR" DEDİ.

Koç Holding, Tokyo 2020 Yaz Olimpiyat Oyunları yolunda Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi'nin (TMOK) resmi sponsorluğunu üstlendi. Koç Holding ve TMOK arasındaki iş birliğini değerlendiren Koç Holding Yönetim Kurulu Başkan Vekili Ali Y. Koç, "Kurucumuz Merhum Vehbi Koç'un 'Ülkem Varsa Ben de Varım' sözünden hareketle ülkemizin ekonomik ve toplumsal kalkınmasını bir bütün olarak görüyoruz. Spora yaptığımız yatırımlar da toplumsal kalkınmanın önemli bir sacayağı olarak konumlandırıyoruz. Topluluğumuz çatısı altında faaliyet gösteren şirketlerimizle çok farklı branşlarda birçok spor faaliyetini destekliyoruz. Sporun tüm topluma yayılması ve Türkiye'nin küresel ölçekte spor alanında da önemli bir marka olması yönünde var gücümüzle çalışıyoruz. Koç Topluluğu olarak sporu, birleştirici bir unsur olmanın ötesinde, dostluk, dayanışma, mükemmeliyet, fair play gibi her zaman savunucusu olduğumuz insani değerleri de içinde barındıran çok önemli bir yapı taşı olarak görüyoruz. Spor ülkemiz için önemli bir değer ve bu değer bizi birleştiren bir unsura dönüşmesi için emek harcamamız gerekiyor. Bunun için de sporun farklı alanlarında dünyaya anlatacak başarı öykülerimizi arttırmamız ve başarılı sporcularımızı desteklememiz gerektiğine

inanıyorum. Bu olağanüstü zor zamanlar; özünü insani değerlerden alan Olimpik değerlerin toplumda yaygınlaşmasının, birlik ve beraberliğin, ayrışmamanın, değerler etrafında birleşmenin önemini, kıymetini bir kez daha fark etmemizi de sağlıyor" dedi.

Ali Y. Koç: "Bu zor günlerde de yeniden güç ve kader birliği yapmak üzere TMOK'un ve milli sporcularımızın yanındayız"

Sporun zirvesi olarak nitelendirilen Olimpiyatlarda milli sporcuları desteklemekten büyük gurur duyduklarını ifade eden Ali Y. Koç, sözlerini şöyle sürdürdü: "2013 yılında İstanbul'un Olimpiyatlara ev sahipliği yapabilmesi için yürüttüğümüz büyük kampanya sürecinde Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi ile yollarımız kesişmişti. O dönem de Koç Topluluğu olarak elimizi taşın altına koymuş, ülkemiz için adeta tek yürek olmuştuk. Bu zor günlerde de yeniden güç ve kader birliği yapmak üzere TMOK'un ve milli sporcularımızın yanındayız. Koç Holding olarak ülkemizin değerlerini Tokyo 2020 Yaz Olimpiyat Oyunları'nda desteklemek üzere Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi'nin resmi sponsorluğunu üstlendik. Bu vesileyle, amaçlarından bir an olsun kopmadan, 1 yıl gecikmenin getirdiği olağanüstü konsantrasyon zorluklarına rağmen azimle ve

TMOK Resmi Sponsoru

vazgeçmeden antrenmanlarını sürdürerek Tokyo 2020 Yaz Olimpiyat Oyunları'nda ülkemizi temsil edecek 18 branştan şu ana kadar kota almış 100'e yakın sporcumuza başarılar diliyorum." TMOK Başkanı Prof. Dr. Uğur Erdener ise "Koç Holding ile Türk sporunu destekleme bağlamında, uzun yıllara dayanan iş birliğimizi Tokyo 2020 Olimpiyat Oyunları vesilesi ile bir adım daha öteye taşıyor olmaktan dolayı büyük mutluluk duyuyoruz" dedi. ■

VEHBİ KOÇ VAKFI, KOÇ OKULU YENİ LİSE BİNASININ TEMELİNİ ATTI

ÜLKEMİZİN GELİŞİMİ VE TOPLUMUN KALKINMASINA YÖNELİK YARIM ASRI AŞKIN SÜREDİR “ÜSTÜMÜZE VAZİFE” DÜSTURUYLA ÇALIŞAN VEHBİ KOÇ VAKFI, EĞİTİM ALANINA KATTIĞI DEĞERLERİ GELİŞTİRMeye DEVAM EDİYOR. GELECEĞİN KOÇ OKULU KAMPÜSÜNÜN İLK ADIMINI ATAN VEHBİ KOÇ VAKFI, 1988 YILINDA AÇTIĞI OKULUN YENİLENMESİ İÇİN “KOÇ OKULU YENİ LİSE BİNASI” TEMEL ATMA TÖRENİ GERÇEKLEŞTİRDİ.

Kurulduğu günden bu yana "eğitim – kültür ve sağlık" alanlarında Ülkemizin gelişimine ve toplumun kalkınmasına yönelik pek çok hizmette bulunan Vehbi Koç Vakfı, Kurucusu Vehbi Koç'tan aldığı ilhamla "Üstümüze Vazife" diyerek çalışmalarını sürdürüyor. Vehbi Koç Vakfı, "eğitim" alanında yürüttüğü çalışmalar kapsamında geleceğin Koç Okulu kampüsünün ilk adımını atmak üzere "Koç Okulu Yeni Lise Binası" temel atma törenini Vehbi Koç Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı ve Koç Holding Yönetim Kurulu Üyesi Semahat Arsel, Koç Holding Yönetim Kurulu Üyesi İpek Kırac, Kırac Holding Yönetim Kurulu Başkanı İnan Kırac, Koç Holding CEO'su Levent Çakıroğlu, Çiğdem Simavi, Koç Holding Turizm, Gıda ve Perakende Grubu Başkanı Tamer

Haşımoğlu, Vehbi Koç Vakfı Genel Müdürü Cihan Özsonmez, Koç Okulu Genel Müdürü Prof. Dr. Murat Günel ve okul yönetiminin katılımıyla gerçekleştirdi.

İpek Kırac: "Yeni binamızın dışını biz yapıyoruz, içini Suna Kırac vizyonu ile dolduruyoruz"

Koç Holding Yönetim Kurulu Üyesi İpek Kırac, konuşmasına annesi Suna Kırac'ın 1988 senesinde Koç Okulu'nun açılışında yaptığı konuşmadan alıntı yaparak başladı. İpek Kırac, "Arşivlerden Annemin Koç Okulu'nun açılışında yaptığı konuşmayı buldum. Onun ilk cümleleri ile bu konuşmaya başlamak istiyorum: 'Bazı özel günlerde insanın duygularını ve düşüncelerini kelimelerle ifade etmesi son derece güç, hatta zaman

zaman imkânsızdır. İşte bugün öyle bir gün...' Annemin dediği gibi bugün de aynen öyle bir gün. Koç Lisesi'nin temel atma törenini annemin doğum gününde yapmak, kendisine verebileceğimiz en büyük hediyedir. Onun için eğitimin ve bu okulun birinci koşulu öğrencilerini dünyaya hazırlayan, rekabetçi ve nitelikli bir içeriğe sahip olmasıydı. Ülkemiz ve bizler için çok önemli olan bu okulun amacı, ilgi ve yetenekleri ölçüsünde bedenen ve fikren yetişmiş, sağlıklı bir kişiliğe sahip öğrenci yetiştirmek. Atatürk ilke ve inkılapları doğrultusunda eğitime sahip çıkmaktır. Bugün, yeni binamızın dışını biz yapıyoruz, içini Suna Kırac vizyonu ile dolduruyoruz." Törende konuşan Koç Okulu Genel Müdürü Prof. Dr. Murat Günel, Koç Okulu'nun projedeki amacının

NELER OLDU?

öğrencilerinin ve öğretmenlerinin ders ve ders dışı zamanlarını, öğrenme ve öğretme süreçlerinde onlara en fazla verimi sağlayacak, içlerindeki yaratıcılığı körükleyecek, ilham ve coşku verecek, güvenli ve sağlıklı bir öğrenme ortamında geçirmeleri olduğunu belirtti.

Proje 14 bin metrekarelik bir alana yayılıyor

2021-2022 eğitim yılında yeni lise binası, sonrasında ise Öğrenme Merkezi/Kütüphane ve Spor Kompleksi binalarının inşaatları ile lise yerleşkesinin mimari gelişiminin tamamlanması hedefleniyor.

Yaklaşık 14.000 metrekarelik alana yayılmış olan proje kapsamında, 65 derslikli bir öğrenim kompleksi hayata geçirilecek.

İhtiyaçlara yönelik yapılan analizler çerçevesinde derslik sayıları, disiplinlerarası iş birliğini güçlendirecek bölüm alanları, okulun hızlı günlük akışı içinde öğrencilerin

sosyal ve duygusal gelişimlerine destek olacak alanların yanı sıra, MEB mevzuatı gereklilikleri de yeni tasarıma yansıtıldı. Koç Okulu'nun mekânsal kurgu ve değerleri içinde bulunan eğitim süreçlerinin sadece sınıflarda değil, okulun tüm alanlarında gerçekleşmesi, mevcut

yapılarla yeni yapılan binaların ilişkilerinin kurgulanması, kampüsün zengin imkânlarının görsel ve fiziksel olarak iç mekânlara taşınması, lise yapılarındaki mevcut koridor düzeninin okul içinde süregelen yaşantının sahnesi hâline dönüşmesi esasları tasarımı şekillendirdi. ■

KOÇ HOLDİNG'DEN TEKNOLOJİ VE İNOVASYON ALANINDA FIRSAT EŞİTLİĞİ İÇİN 3 KÜRESEL TAAHHÜT

KOÇ HOLDİNG KURUMSAL İLETİŞİM VE DIŞ İLİŞKİLER DİREKTÖRÜ OYA ÜNLÜ KIZIL, BİRLEŞMİŞ MİLLETLER KADIN BİRİMİ'NİN TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ ÇALIŞMALARINA YÖN VEREN NESİLLER BOYU EŞİTLİK FORUMU'NUN PARİS ZİRVESİ'NDE KONUŞTU. OYA ÜNLÜ KIZIL, FORUMUN TEKNOLOJİ VE İNOVASYON EYLEM GRUBU LİDERLERİ ARASINDA BULUNAN KOÇ HOLDİNG'İN ÖNÜMÜZDEKİ BEŞ YILLIK YOL HARİTASINI VE 3 ANA TAAHHÜDÜNÜ AÇIKLADI.

Birleşmiş Milletler Kadın Birimi tarafından kurulan ve önümüzdeki 5 yıl boyunca küresel toplumsal cinsiyet eşitliği çalışmalarına yön verecek Nesiller Boyu Eşitlik Forumu'nun Paris Zirvesi, 30 Haziran-2 Temmuz 2021 tarihleri arasında düzenlendi. Tüm dünyadan devlet başkanlarını, uluslararası kuruluşları, sivil toplumu ve özel sektörü toplumsal cinsiyet eşitliği alanında somut ve sürdürülebilir taahhütlerde bulunmaları amacıyla bir araya getiren küresel zirvenin, dünya üzerindeki kadınların ve kız çocuklarının geleceklerini şekillendirecek güçte kararların alınmasına yönelik tarihi bir dönüm noktası olması bekleniyor.

Oya Ünlü Kızıl: "Her alanda eşitliğe inanan bir Topluluk olarak yenilikçi dijital uygulamaların ve çözümlerin hayata geçirilmesine öncülük etmeyi sorumluluk olarak görüyoruz"

Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması amacıyla küresel yol haritası sunan eylem gruplarından oluşan Nesiller Boyu Eşitlik Forumu'nda, Teknoloji ve İnovasyon Eylem Grubu'nun liderleri arasında Koç Holding de yer alıyor. Koç Holding'in 3 taahhüdünü Paris Zirvesi'nde Kurumsal İletişim ve Dış İlişkiler Direktörü Oya Ünlü Kızıl ilk defa duyurdu.

(Solda) Moderatör Malezyah Feminist Aktivist, Yazar ve Araştırmacı Jac sm Kee, (sağda) Koç Holding Kurumsal İletişim ve Dış İlişkiler Direktörü Oya Ünlü Kızıl

NELER OLDU?

"Yapılan araştırmalar ve durum tespitleri gösteriyor ki, kadınlar ve kız çocukları dijital dönüşüm ve inovasyon konusunda güçlenmek için daha fazla fırsat sunulmasına ihtiyaç duyuyorlar" diyen Oya Ünlü Kızıl, sözlerine şöyle devam etti: "Her alanda eşitliğe inanan bir Topluluk olarak yenilikçi dijital uygulamaların ve çözümlerin hayata geçirilmesine öncülük etmeyi sorumluluk olarak görüyoruz. Nesiller Boyu Eşitlik Forumu'nda üstlendiğimiz küresel liderlik ile teknoloji ve inovasyon alanında cinsiyet uçurumunu daraltmak için stratejik bir yol haritası üzerinde çalışıyoruz. Tüm ekosistemimizi harekete geçirecek şekilde kaynaklarımızı seferber edeceğiz. Son yıllarda dijital dönüşüm ve inovasyon alanında Koç Topluluğu genelinde çok başarılı sonuçlar elde ettiğimiz kültürel dönüşüm programımızı toplumsal cinsiyet eşitliği bakış açısıyla destekleyeceğiz. Öğrenimlerimizi küresel ölçekte iyi uygulamalar arasına sokarak yaygınlaştıracacağız."

Oya Ünlü Kızıl, Koç Holding'in önümüzdeki 5 yıl boyunca teknoloji ve inovasyon alanında toplumsal cinsiyet eşitliği çalışmalarına yön verecek 3 küresel taahhüdünü ise şöyle açıkladı:

1. Koç Topluluğu genelinde Koç İnovasyon Programı çatısı altında yürütülen inovasyon çalışmalarının toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı gerçekleştirilmesini benimseyecek ve bu alanda küresel olarak faydalanılacak bir rehber hazırlayacağız. Bu taahhüdü yerine getirmek için Koç İnovasyon Programı'ndaki liderlik, uygulama, değerlendirme, eğitim, teşvik

2. Koç Topluluğu şirketlerinin, teknoloji ve inovasyon alanında kadınlar ve kız çocuklarına yönelik yürüttükleri projeleri ve geleceğe dönük planlarını Birleşmiş Milletler Kadın Birimi Nesiller Boyu Eşitlik Forumu'nun küresel ağına taşımalarını ve çözüme yönelik taahhüt vermelerini teşvik edeceğiz. Bu taahhüdü yerine getirmek için teknoloji ve inovasyonda toplumsal

ve iletişim alanlarındaki tüm inovasyon süreçlerinin kriterlerini ve standartlarını gözden geçireceğiz. Bu kapsamda kadın kurum içi girişimcilerin oranını, kadınlar tarafından yönetilen inovasyon fikirlerini, kadınların yönettiği girişimler ile iş birliklerini takip ederek gelişme kaydedilmesi hedefleyeceğiz. İnovasyon süreçlerinin tüm birimlerinde yer alan kadınları, liderlik becerileri ve networklerle destekleyeceğiz. Tüm bu çalışmalar ile eş zamanlı olarak, "İnovasyonda Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Rehberi" hazırlayarak, bu rehberdeki öğretilerin ve sonuçların tüm inovasyon ekosistemine, Koç Topluluğu şirketlerine, iş ortaklarına, girişimlere, Nesiller Boyu Eşitlik Forumu küresel ağına yayılmasını sağlayacağız.

"Nesiller Boyu Eşitlik Forumu'nda üstlendiğimiz küresel liderlik ile teknoloji ve inovasyon alanında cinsiyet uçurumunu daraltmak için stratejik bir yol haritası üzerinde çalışıyoruz."

cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına yönelik fırsat ve zorlukları, endüstriyel ve sektörel bir yaklaşımla belirleyeceğiz. Fikir geliştirmeden tasarım ve uygulama aşamalarına kadar şirketlerin taahhütlerine ulaşmaları amacıyla dijital dönüşüm, inovasyon ve Ar-Ge birimlerinde kadınların aktif katılımını sağlayarak, rol modelleri öne çıkaracağız. Etki gücünü en üst düzeye çıkarmak amacıyla şirketler arasında iş birliği, uyum ve en iyi uygulamaların paylaşılmasını destekleyeceğiz.

3. Teknoloji ve inovasyondaki cinsiyet uçurumunu kapatmak amacıyla kadınlar tarafından yönetilen girişimlerle iş birlikleri kurulmasını destekleyeceğiz. Bu taahhüdü başarıyla tamamlamak için Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ve Koç Holding ortaklığında hayata geçirilen, Koç Üniversitesi Girişimcilik Araştırma Merkezi (KWORKS) iş birliğinde yürütülen bölgesel BOOST programı kapsamında kadınlar tarafından yönetilen girişimlerin desteklenmesini sağlayacağız. Program kapsamında ortaya çıkan en iyi uygulamaların ise bölgesel ve küresel inovasyon ekosistemlerine yayılmasını hedefleyeceğiz." ■

KOÇ HOLDİNG DÜŞÜK KARBON EKONOMİSİNE GEÇİŞ YOLCULUĞUNDA KÜRESEL BİR ADIM DAHA ATTI

KOÇ HOLDİNG, 2050 YILINDA KARBON NÖTR OLMA YOL HARİTASINDA ÖNEMLİ BİR ADIM DAHA ATTI VE SIFIR KARBONA ULAŞMAYI HEDEFLEYEN DÜNYANIN ÖNDE GELEN KURULUŞLARINI BİR ARAYA GETİREN "İKLİMLE BAĞLANTILI FİNANSAL BEYANLAR GÖREV GÜCÜ"NE DESTEK VEREN ŞİRKETLER ARASINA KATILDI. BU ÖNEMLİ GELİŞMEYİ DEĞERLENDİREN KOÇ HOLDİNG CEO'SU LEVENT ÇAKIROĞLU, "TOPLULUĞUMUZUN DÜŞÜK KARBON EKONOMİSİNE GEÇİŞ YOLCULUĞUNDA BU GÖREV GÜCÜNÜN ORTAYA KOYDUĞU ÇERÇEVENİN ÇOK KIYMETLİ OLDUĞUNA İNANIYORUM" DEDİ.

Çevresel, sosyal ve kurumsal yönetim (ESG) çalışmalarını küresel ölçekte yürüttüğü iş birlikleri ile büyüten Koç Holding, 2050 yılında karbon nötr olma yol haritası kapsamında önemli bir küresel adım daha attı. Koç Holding, G-20'nin Finansal İstikrar Kurulu tarafından oluşturulan İklimle Bağlantılı Finansal Beyanlar Görev Gücü'nün (Task Force on Climate-Related Financial Disclosures - TCFD) küresel destekçileri arasına katıldı. İklimle Bağlantılı Finansal Beyanlar Görev Gücü, iklim değişikliğinden kaynaklanan risklerin ve oluşabilecek fırsatların yönetilmesini, bu doğrultuda hedefler belirlenmesini ve şirketlerin elde ettikleri ilerlemeyi paydaşlarıyla paylaşmalarını hedefliyor.

Levent Çakıroğlu: "Düşük karbon ekonomisine geçiş için çalışmalarımıza hız kesmeden devam ediyoruz."

Koç Topluluğu olarak çevresel, sosyal ve kurumsal yönetim konularını 'Geleceğe. Birlikte' stratejisi çerçevesinde yönettiklerini vurgulayan Koç Holding CEO'su Levent Çakıroğlu, "Koç Topluluğu olarak işimizi büyütürken, insanı odağına alan, dünyayı ve toplumu gözetken bir yaklaşımla hareket etmeye özen gösteriyoruz.

Topluluğumuzun düşük karbon ekonomisine geçiş yolculuğunda bu görev gücünün ortaya koyduğu çerçevenin çok kıymetli olduğuna inanıyorum. İçinde bulunduğumuz kültürel dönüşüm sürecinde iklim değişikliği ile ilgili attığımız her adımda Topluluğumuzu küresel liderler arasına taşıyacak çalışmaları hayata geçirmeye odaklanıyoruz. Bu kapsamda, Avrupa Birliği'nin iklim değişikliğiyle mücadelenin merkezine koyduğu, aynı zamanda dijital dönüşümü hızlandıracak ve rekabetçi üstünlük sağlayacak bir ekonomik büyüme modeli olarak konumlandığı Yeşil Mutabakat'ı yakından takip ediyor, çalışmalarımıza bu doğrultuda yön veriyoruz. Dünya Ekonomik Forumu (WEF) bünyesinde Uluslararası İş Konseyi tarafından oluşturulan ESG alanlarındaki performansımızı ve ilerlememizi şeffaf bir şekilde paylaşmamıza katkı sağlayacak 'Paydaş Kapitalizmi Göstergeleri'ni kurumsal raporlamalarında kullanacağını taahhüt eden Türkiye'deki ilk şirket olduktan sonra, şimdi de İklimle Bağlantılı Finansal Beyanlar Görev Gücü'nde yer alarak bu alandaki çalışmalarımızı daha da ileriye taşımayı hedefliyoruz.

Önümüzdeki dönemde detaylarını kamuoyu ile paylaşacağımız karbon dönüşüm yolculuğumuzun stratejik parçalarından birini Koç Topluluğu düzeyinde iklim değişikliği odağındaki risk ve fırsatları dikkate alarak ortaya koyacağımız hedefler oluşturacak. Bu süreçte TCFD olarak bilinen 'İklimle Bağlantılı Finansal Beyanlar Görev Gücü'nün belirlediği küresel çerçeveyi önemli rehberlerimizden biri olarak alacağız" dedi. ■

TÜRKİYE'NİN EN BÜYÜK 500 SANAYİ KURULUŞU ARAŞTIRMASINDA TÜPRAŞ ZİRVEDE!

İSTANBUL SANAYİ ODASI'NIN (İSO) HAZIRLADIĞI "TÜRKİYE'NİN 500 BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU 2020 ARAŞTIRMASI" NİN ZİRVESİNE TÜPRAŞ DAMGASINI VURDU. TÜPRAŞ, ÜRETİMDEN SATIŞLARDA 58 MİLYAR 593 MİLYON LİRAYLA LİSTEDE İLK SIRADA YER ALDI.

"Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2020 Araştırması"nın sonuçları İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçıvan tarafından açıklandı. Tüpraş, üretimden satışlarda 58 milyar 593 milyon lirayla listede ilk sırayı alırken, Ford Otosan 45 milyar 223 milyon lirayla ikinci, Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları ise 31 milyar 242 milyon lirayla üçüncü oldu. İlk 10'da bulunan diğer şirketler ise Star Rafineri, Arçelik, Tofaş, Ereğli Demir ve Çelik, İskenderun Demir ve Çelik olarak sıralandı.■

OTOKAR SLOVAKYA'YA OTOBÜS İHRAÇ EDECEK

OTOKAR, OTOBÜS İHRACATI YAPTIĞI ÜLKELER ARASINA SLOVAKYA'YI DA EKLİYOR. OTOKAR, KENT KÖRÜKLÜ OTOBÜSLERİ İÇİN BRATISLAVA TOPLU TAŞIMA ŞİRKETİ DPB'DEN 40 ADETLİK SİPARİŞ ALDI.

Otokar, kendi tasarımı ve üretimi otobüslerle ihracat pazarlarında büyümeye devam ediyor. Başta Avrupa olmak üzere 50'den fazla ülkede otobüsleri kullanılan Otokar, son olarak Bratislava Toplu Taşıma

Şirketi DPB'den (Dopravny Podnik Bratislava) 40 adet Kent Körüklü otobüsü siparişi aldı. Slovakya'nın başkenti Bratislava'nın toplu taşımacılık ihtiyaçları doğrultusunda üretilecek otobüslerin 2021 yılı

sonuna kadar teslim edilmesi planlanıyor.

Otokar Genel Müdürü Serdar Görgüç; "Bu siparişle birlikte Orta ve Doğu Avrupa'da büyüme hedefimizde önemli bir adım daha atarak Slovakya'yı otobüs ihracatı yaptığımız ülkeler arasına ekliyoruz. Bugün otobüslerimiz Türkiye'nin yanı sıra, Fransa, İtalya, İspanya, Almanya, Malta, Romanya, Polonya, Letonya, Sırbistan, Bulgaristan başta olmak üzere pek çok Avrupa ülkesinde şehir içi toplu taşımacılıkta kullanılıyor. Türkiye'de tasarlanan ve üretilen otobüslerimizin dünyanın önde gelen şehirlerinde kullanılmasından büyük gurur duyuyoruz" dedi. ■

FENERBAHÇE VAPURU YENİDEN RAHİMİ M. KOÇ MÜZESİ'NDE!

2009 YILINDAN BERİ MÜZE VAPUR OLARAK ZİYARETÇİLERİ AĞIRLAYAN FENERBAHÇE VAPURU, İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ (İBB) İLE İMZALANAN PROTOKOL ÇERÇEVESİNDE HALIÇ TERSANESİ'NDEKİ BAKIM İŞLEMLERİNİN ARDINDAN YENİDEN RAHİMİ M. KOÇ MÜZESİ'NDE SERGİLENMEYE DEVAM EDİLECEK.

Türk denizcilik tarihinin önemli gemilerinden ve İstanbul'un simge objelerinden biri olarak Rahmi M. Koç Müzesi koleksiyonunda bulunan Fenerbahçe Vapuru, 10 yıl aradan sonra bakıma girdi.

Rahmi M. Koç: Vapur müzemize değer kattı

İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından süreli olarak verilen Fenerbahçe Vapuru'nun müzede sergilenmesi için yapılan iş birliği de uzatıldı. Fenerbahçe Vapuru önünde 25 Haziran 2021 tarihinde düzenlenen "Yenileme ve Bakım Protokolü İmza Töreni", İBB Başkanı Ekrem İmamoğlu ve Rahmi M. Koç Müzesi'nin kurucusu Rahmi M. Koç'un katılımıyla gerçekleştirildi.

Rahmi M. Koç, törende yaptığı konuşmada İBB'ye teşekkür etti. Koç, "Fenerbahçe Vapuru müzemize bir değer kattı. Müzemiz burada kaldığı sürece ziyaretçilerimize ve bilhassa çocuklarımıza, öğrencilerimize hizmet verecek" dedi. İmamoğlu da müzecilik

alanında yaptıkları katkılardan dolayı Koç'a teşekkürlerini iletti. Türkiye'nin ilk ve tek sanayi müzesi Rahmi M. Koç Müzesi'nde sergilenen Fenerbahçe Vapuru, yetişkinler için nostaljik bir ortamda keyifli Haliç manzarası sunuyor. ■

ASIRLIK CADILLAC RAHİMİ M. KOÇ MÜZESİ'NDE SERGİLENİYOR

TÜRKİYE'NİN İLK VE TEK SANAYİ MÜZESİ UNVANINA SAHİP RAHİMİ M. KOÇ MÜZESİ, YENİ OBJELER İLE KOLEKSİYONUNU GENİŞLETMEYE DEVAM EDİYOR. MÜZENİN EN YENİ OBJESİ, OTOMOTİV ENDÜSTRİSİNDE TARİH YAZAN 1903 MODEL CADILLAC OLDU.

Endüstri, ulaşım ve iletişim tarihinin efsanelerinden oluşan 14 binin üzerindeki obje ile geçmiş bugüne yaşatan Rahmi M. Koç Müzesi, yeni bir objeye ev sahipliği yapıyor. Müzenin otomobil koleksiyonuna eklenen 1903 model Cadillac, 1902 yılında Henry Leland tarafından üretildi. Rahmi M. Koç Müzesi'nde sergilenen ve en eski Cadillac olduğu tahmin edilen otomobilin, piyasaya sürüldüğü dönemde ek ücrete tabi olan, arkadan giriş

yapılan bir arka koltuk eklentisi mevcut. Aynı dönemde yine ekstra aksesuar olarak sunulan piring lambalar, havalı korna ve yana monte edilmiş sepetler de bulunuyor. Aracın en büyük özelliği, 1850 yıllarında silah sanayisinde ilk kez kullanılan ancak fazla yayılmayan toleranslar sistemi. Parçalar arasında değişime olanak sağlayan ve performans, bakım, tamir kolaylığı ve uzun ömür açısından şart olan toleranslar sistemi bugün sanayinin her dalında kullanılıyor. ■

ÇALIŞMA HAYATININ YENİ KURALLARI CHRO SUMMIT'TE MASAYA YATIRILDI

KOÇ HOLDİNG İNSAN KAYNAKLARI VE ENDÜSTRİ İLİŞKİLERİ BAŞKANI ÖZGÜR BURAK AKKOL'UN DA KONUŞMACI OLARAK YER ALDIĞI CHRO SUMMIT 2021'DE PANDEMİ SONRASINDA İŞ DÜNYASINDA YAŞANAN DEĞİŞİM VE DÖNÜŞÜME ŞİRKETLERİN KENDİLERİNİ NASIL ADAPTE EDECEKLERİ MERCEK ALTINA ALINDI.

İş dünyasının önde gelen isimleri "Reshape" temasıyla düzenlenen CHRO Summit 2021'de bir araya geldi. Koç Holding İnsan Kaynakları ve Endüstri İlişkileri Başkanı Özgür Burak Akkol'un da konuşmacı olarak katılım gösterdiği zirvede pandemi sonrası ortaya çıkan yeni dünya düzenine çalışma hayatının nasıl ayak uyduracağı ele alındı. İş dünyasının yeni dinamikleri, pandemi sürecinde ortaya konulan en iyi uygulamalar, insan kaynaklarındaki en son trendlerin ele alındığı ve pandemi sonrasında çalışma hayatına yön verecek yeni kurallarının derinlemesine analiz edildiği zirvede MESS ve TİSK Yönetim Kurulu Başkanı, Koç Holding İnsan Kaynakları ve

Endüstri İlişkileri Başkanı Özgür Burak Akkol, "İşimizin Yarını ve Çalışma Hayatının Dönüşümü" adlı bir sunum yaptı. Sunumunda salgınla birlikte dijital dönüşüm sürecinin hız kazandığını dile getiren Akkol, bu durumun şirketler için yeni bir maratonun başlangıcı anlamına geldiğini kaydetti. Dijital dönüşümün önemini iyice artırdığı bu süreçte çalışanların en az yüzde 40'ının kendisini yeni becerilerle donatması gerektiğinin altını önemle çizen Özgür Burak Akkol, "İşlerin ve çalışma hayatının dijital geleceğine hep birlikte hazır olmamız gerekiyor" dedi. Akkol, ayrıca Koç Topluluğu'nda başlattıkları dönüşüm yolculuğuna da değindi. ■

ARÇELİK'İN HEDEFİ NET SIFIR EMİSYON!

2050 YILINDA TÜM OPERASYONLARDA NET SIFIR EMİSYON HEDEFLEDİKLEDİKLERİNİ KAYDEDEN ARÇELİK CEO'SU HAKAN BULGURLU, DÜNYANIN GELECEĞİ İÇİN ORTAK HAREKET ETME ÇAĞRISI YAPTI.

Arçelik, 13'üncü Sürdürülebilirlik Raporu'nun çıktılarını düzenlediği online bir etkinlikle duyurdu. İklim aktivisti Selin Gören'in moderatörlüğünü üstlendiği etkinlikte Arçelik CEO'su Hakan Bulgurlu, iklim değişikliğinde geline nokta, alınması gereken önlemleri ve şirketin bu konudaki mücadelesini aktardı. Sözlerine Bilim İnsanı Dr. Jonathan Foley'in "iklim satrancı" benzetmesiyle başlayan Bulgurlu, "Kaybedecek vaktimiz yok, hamlelerimizi tüm oyuncularla beraber planlamalıyız" dedi. Çığ gibi büyüyen iklim krizinin ancak ortak hareketle çözülebileceğinin pandemi döneminde bir kez daha anlaşıldığını ifade eden Hakan Bulgurlu, "COVID-19 döneminde de sürdürülebilirlik hedeflerimizden sapmadan emin adımlarla ilerleyerek çıtayı daha da yükseğe taşıyoruz. 2050 yılına kadar tüm operasyonlarımızda net sıfır emisyon hedefliyoruz" dedi. Dünyanın en büyük şirketlerinin sürdürülebilirlik performanslarını değerlendiren Dow Jones Sürdürülebilirlik Endeksi'nde 2'nci kez Dayanıklı Ev Aletleri Kategorisinde "Endüstri Lideri" olduklarını da hatırlatan Bulgurlu, "Bu yıl 13'üncüsünü yayımladığımız sürdürülebilirlik raporumuzda tüm paydaşlarımızı da daha iyi bir gelecek için iş birliğine davet ediyoruz" şeklinde konuştu. ■

ARÇELİK, WHIRLPOOL'UN TÜRKİYE'DEKİ ÜRETİM MERKEZİNİ SATIN ALDI

ARÇELİK, STRATEJİK BÜYÜME HEDEFİ DOĞRULTUSUNDA ABD MERKEZLİ WHIRLPOOL'UN TÜRKİYE'DEKİ ÜRETİM OPERASYONLARINI GERÇEKLEŞTİREN WHIRLPOOL BEYAZ EŞYA SANAYİ VE TİCARET A.Ş.'Yİ 78.3 MİLYON EURO'YA SATIN ALDI. ANLAŞMA İLE İLGİLİ OLARAK DEĞERLENDİRMELERDE BULUNAN ARÇELİK CEO'SU HAKAN BULGURLU, "BEYAZ EŞYADA ÖNEMLİ BİR ÜRETİM MERKEZİ OLAN ÜLKEMİZİN İHRACAT POTANSİYELİNİ ARTIRMAK ADINA DA DEĞERLİ BİR HAMLE YAPMIŞ OLDUK" DEDİ.

Arçelik, ABD merkezli beyaz eşya üreticisi Whirlpool'un Manisa'daki işletmesi içerisinde yer alan 2 fabrikası ve depolama alanına sahip olan Whirlpool Beyaz Eşya Sanayi ve Ticaret A.Ş.'yi 78.3 milyon Euro'ya satın almak üzere anlaşma imzaladı. Whirlpool Beyaz Eşya Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin 134 bin metrekare kapalı toplam 245 bin metrekarelik alanda bulunan üretim tesislerinde soğutucu ve çamaşır makinesi üretimi gerçekleştiriliyor. Arçelik'in yatırım yaptığı yıllık 2,7 milyon adet üretim kapasitesine sahip olan çamaşır makinesi ve soğutucu fabrikalarından 3 yıl boyunca Whirlpool'un Avrupa'daki şirketlerine ihracat gerçekleştirilecek. Satın alma ile Arçelik'in yurt içinde üretim tesisi sayısı 10'a yükselirken, toplam istihdamı da 1000 kişi artacak.

Hakan Bulgurlu: "Üretim teknolojilerimizi ve iyi uygulamalarımızı bu tesise taşımayı hedefliyoruz"

Arçelik CEO'su Hakan Bulgurlu, "Sekiz ülkede 22 üretim tesisi ve 12 markasıyla 145'ten fazla ülkede operasyonu bulunan şirketimiz, Avrupa beyaz eşya pazarının önemli oyuncularından biri konumunda. Son 5 yılda gerçekleştirdiğimiz 6,8 milyar lira yatırımla, dışa bağımlı kalmadan teknoloji geliştirmeye, yetkinliklerimizi artırmaya odaklanıyoruz. Whirlpool

hamlemiz de stratejik büyüme vizyonumuzun önemli bir adımı oldu. Sürdürülebilirlik anlayışımız çerçevesinde tüm tesislerimizde yaptığımız çalışmalarla sorumlu üretimi destekleyecek ürün, teknoloji, servis ve projeler geliştirmeyi, bu konudaki farkındalığı arttırmayı hedefliyoruz. Manisa'daki tesisin mevcut kaynaklarını korumayı ve büyüme odaklı geliştirme hedefimiz kapsamında üretim teknolojilerimizi ve iyi uygulamalarımızı bu tesise taşımayı hedefliyoruz. Yapacağımız fizibilite çalışmaları sonrasında üretim tesisi ve depolama alanının daha efektif ve büyüme odaklı kullanılması için yol haritasını belirleyeceğiz" dedi. ■

Arçelik'in yatırım yaptığı yıllık 2,7 milyon adet üretim kapasitesine sahip olan çamaşır makinesi ve soğutucu fabrikalarından 3 yıl boyunca Whirlpool'un Avrupa'daki şirketlerine ihracat gerçekleştirilecek.

YAPI KREDİ DOĞA DOSTU TAŞIT KREDİSİ İLE YEŞİL ENERJİYİ DESTEKLEMeye DEVAM EDİYOR

DOĞA DOSTU TAŞIT KREDİSİ
İLE MÜŞTERİLERİNİN
SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK
YOLCULUKLARINA DESTEK VEREN
YAPI KREDİ, ELEKTRİKLİ VE HİBRİT
ARAÇLARIN FİNANSMANINA ÖZEL
CAZİP FAİZ ORANLARI SUNUYOR,
TAHSİS ÜCRETİNDE DE YÜZDE 50
İNDİRİM UYGULUYOR.

Sürdürülebilir bir dünya için müşterilerine her alanda destek olduklarını belirten Yapı Kredi Genel Müdür Yardımcısı Serkan Ülgen, konuyla ilgili olarak şu değerlendirmelerde bulundu: "Gelecek nesillere daha iyi bir dünya bırakabilmek adına finans sektörünün dönüştürücü gücünün farkındayız. Bu doğrultuda kaynakların doğru kullanımı için Yapı Kredi olarak üzerimize düşen sorumlulukları yerine getiriyoruz. Doğa Dostu Taşıt Kredisi ürünümüzle müşterilerimizi, doğamızın korunması için doğa dostu taşıtları kullanmaları yönünde teşvik ediyoruz. Sunduğumuz cazip faiz oranıyla müşterilerimize, sürdürülebilirlik yolculuklarında eşlik ediyoruz. Önümüzdeki dönemde de sürdürülebilirlik alanında daha iyi bir dünya için farklı finansman ürünleri sunmaya devam edeceğiz." ■

AMERİKAN HASTANESİ'NİN DÜZENLEDİĞİ "HASTA ÖNLÜĞÜ TASARIM YARIŞMASI" NDA KAZANANLAR BELLİ OLDU!

AMERİKAN HASTANESİ'NİN KURULUŞUNUN 100. YILI ETKİNLİKLERİ KAPSAMINDA MODA TASARIMI ÖĞRENCİLERİNE VE MEZUNLARINA YÖNELİK OLARAK HAYATA GEÇİRDİĞİ "HASTA ÖNLÜĞÜ TASARIM YARIŞMASI" NI 9 EYLÜL ÜNİVERSİTESİ MEZUNU GİZEM MENDİ KAZANDI.

Amerikan Hastanesi'nin "Hayal Gücünü Tasarımlarına Yansıt" mesajıyla yola çıkarak, kariyerinin henüz başındaki genç moda tasarımcılarının hayal güçlerine dokunmak ve dünya genelinde giderek daha önemli bir hâle gelen medikal tasarıma vurgu yapmak amacıyla gerçekleştirdiği "Hasta Önlüğü Tasarım Yarışması"nın kazanan ismi belli oldu. Finale kalan 10 genç tasarımcının online portfolyo sunumu sonrasında yapılan jüri değerlendirmesinde, 9 Eylül Üniversitesi mezunu Gizem Mendi birinciliğe hak kazandı. Mimar

Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi mezunu Ayşe Demiral ikinci olurken, İstanbul Teknik Üniversitesi mezunu Betül Karacaoğlu da üçüncü olarak yarışmayı tamamladı. Dereceye giren ilk üç ismin Moda Tasarımcıları Derneği Eş Başkanı Özlem Kaya ile Genel Portfolyo Değerlendirme Ödülü'ne hak kazandığı organizasyonda, kazanan yarışmacı Gizem Mendi, Apple Watch ödülünün sahibi olurken, aynı zamanda tasarımlarını da yeni üretilecek Amerikan Hastanesi hasta önlüklerinde hayata geçirme fırsatı bulacak. ■

KOÇ ÜNİVERSİTESİ'NDE MEZUNİYET SEVİNCİ

BİLİMİN SINIRLARINI GENİŞLETEREK ÜLKEMİZE VE İNSANLIĞA HİZMET EDECEK YETKİN BİREYLER YETİŞTİRMEK AMACIYLA KURULAN KOÇ ÜNİVERSİTESİ'NİN "26 VE 27. LİSANS VE LİSANSÜSTÜ MEZUNİYET TÖRENİ" ÇEVİRİM İÇİ CANLI OLARAK GERÇEKLEŞTİRİLDİ.

Üniversite eğitiminde kalite düzeyini artırmak ve yetenekli öğrencilerin kendi alanlarında donanımlı hâle gelmesini sağlamak amacıyla kurulan Koç Üniversitesi'nde, lisans ve lisansüstü eğitimini başarıyla tamamlayan 2020 ve 2021 sınıflarından 2328 öğrenci, 26 Haziran 2021 Cumartesi günü çevrim içi canlı olarak düzenlenen, 26 ve 27'inci Mezuniyet Törenleri'yle mezun oldu. 2020 yılının üniversite birincisi İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü öğrencisi İpek Bahar Urgan, 2021 yılı birincisi ise İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü öğrencisi Burcu Magemizoğlu'nun oldu. Koç Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanı Prof. Dr. Nur Yalman ve Koç Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Umran İnan'ın katıldığı törende, hayatını dünyanın en yoksul insanları için sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesine adanmış tıbbi antropolog ve tıp doktoru Prof. Dr. Paul Farmer da bu yılın konuk konuşmacısı olarak öğrencilere seslendi.

Prof. Dr. Nur Yalman: "Ülkemizi bilim dünyasında yüceltmek en büyük ülkümüzdür"

Konuşmasında Koç Üniversitesi'nin elde ettiği büyük başarılarla önemli katkıları bulunan Koç Ailesine, mütevelli heyeti üyelerine, öğretim üyelerine, mezunlara ve öğrencilere teşekkür eden Prof. Dr. Nur Yalman, sözlerini şöyle sürdürdü: "Sizlere bugün geleceğe açılan Bilim Kapısı'ndan sesleniyorum. Sizler ki bilim ve irfanla dolu yılların havasını

Koç Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Umran İnan törende yaptığı konuşmada üniversitenin kuruluşundan bu yana disiplinlerarası çalışmalara odaklandıklarının altını çizdi.

teneffüs ederek bu kapıdan defalarca girdiniz, bu koridorlardan defalarca geçtiniz. Koç Üniversitesi'nin, dünyanın en itibarlı bilim yuvalarından biri hâline geldiğini görmek ve bilmek, sizlerle beraber güzel ülkemizi bilim dünyasında yüceltmek en büyük ülkümüzdür. Bu konuda taviz vermeyeceğiz."

Prof. Dr. Umran İnan: "Eğitimde ve bilimde mükemmeliyet merkezi olma misyonumuzu sürdürüyoruz"

Mezuniyet töreni nedeniyle öğrencilere seslenen Koç Üniversitesi Rektörü Prof. Dr.

Umran İnan da şunları söyledi: "Büyük önder Mustafa Kemal Atatürk, ülkemizin mükemmel bir ilim ordusuna sahip olmasının en az güçlü bir ordusu olması kadar önemli olduğunu vurgulamıştır. Yaklaşık 100 yıl sonra ne mutlu bize ki yüce önderimizin işaret ettiği kuvveti, Koç Üniversitesi'nin tüm bileşenlerinde bir araya getirmeyi başardık ve daha da güçlendirmek yolunda emin adımlarla ilerliyoruz. Önümüzdeki 10 ila 20 yıl içerisinde insanlığı ve toplumları en çok etkileyecek olan yeni buluşların çoğu sosyal, insani bilimler ile temel bilimler, mühendislik

NELER OLDU?

ve tıp alanlarının kesişmelerinde ortaya çıkacak. Biz de Koç Üniversitesi'nde kuruluşumuzdan bu yana disiplinlerarası çalışmalara odaklanıyoruz."

Üniversite olarak, 28 yılı geride bıraktıklarını ve bugün bilimsel araştırma ve geliştirme alanlarında Avrupa'dan en çok fon alan ve TÜBİTAK'tan da en çok proje desteği alan birkaç üniversiteden biri hâline geldiklerine vurgu yapan Prof. Dr. Umran İnan sözlerine şöyle devam etti: "Bu gurur veren tablo çok daha yenilikçi ve katma değeri yüksek çalışmalar yapmamız için bizi daha da cesaretlendiriyor. Bizlere büyük destek sağlayan Vehbi Koç Vakfı tarafından bugüne kadar kampüslerimize yapılan yatırım, yaklaşık 1,5 milyar dolara ulaştı. Vakfımızın üniversitemize aktardığı kaynak ise bu yıl yaklaşık 25 milyon dolar mertebesinde. Ülkemiz zorlu bir dönemden geçse de daha önce tarihimiz boyunca birçok kez yaptığımız gibi bu krizden

daha güçlü çıkacağımızdan eminim. Bu çetin dönemde ödün vermeden, özenle ve özveri ile çalışan, ülkemizde eğitimde ve bilimde bir mükemmeliyet

merkezi olma misyonumuzu sürdüreceğiz."

Prof. Dr. Paul Farmer: "Daha iyi bir dünya için çalışın"

Konuk konuşmacı olarak törene katılan tıbbi antropolog ve tıp doktoru Paul Farmer, "Şimdi 'muhteşem yalnızlığınızdan' çıkıyorsunuz. Pek çoklarının 'gerçek dünya' dediği yere geri dönüyorsunuz. Elbette her zaman gerçek dünyanın bir parçasıydınız ve hepimiz gibi onun içinde kendinizi geliştirmek zorundasınız. İster kampüste, ister kampüs dışında, ister Boğaz'ın doğusunda, ister batısında veya Türkiye'nin sınırları dışında olsun, siz mezunlar Bilim Kapısı'ndan çıkmaya hazır olun ve bu kapıyı kapatmayın. Siz mezunlar sadece yakın çevrenizi değil, çok daha geniş bir çevreyi düşünmek durumundasınız. Sadece kendi vatanınızı değil, hepimizin içinde yaşadığı ortak vatanımız olan dünyayı düşünmelisiniz" dedi. ■

2020 yılı birincisi

İpek Bahar

Ungan: "Koç Üniversitesi'nin ışığıyla parlamaya devam edeceğiz"

"Koç Üniversitesi'nin sunduğu eğitim imkânları, öğrencilerine araştırma, analiz ve bilgiye ulaşma isteği aşılmasıyla 2020 sınıfı mezunları

olarak girdiğimiz her ortamda Koç Üniversitesi'nin ışığıyla parlamaya devam edeceğiz. Bize bilimi temel alan, akılcı ve yenilikçi bir eğitimle dünya vatandaşı olarak yetiştiren bu okulda, öğrenci olma şansını sunan başta ulu önder Mustafa Kemal Atatürk'e, Koç Üniversitesi'ne ve Vehbi Koç Vakfı'na sonsuz teşekkür, minnet ve saygılarımı sunuyorum" dedi.

2021 yılı birincisi

Burcu Magemizoğlu:

"Burada kapılar sizin için hep açıktır"

"Dünyada bir fark yaratabilmek için gücü hep bilgide buldum ve Koç Üniversitesi tam da bu noktada benim şansım oldu. Çünkü burada kapılar sizin için hep açıktır, siz yeter ki isteyin; disiplinlerarası eğitim, yurt dışı imkânları ve sosyal faaliyetler önünüzdeki sonsuz fırsatlardan sadece sayabildiklerim. Her başarı beraberinde sorumluluk getirir, biz de Koç Üniversitesi mezunları olarak böylesine kaliteli bir eğitim almanın ne kadar büyük bir şans olduğunu hep hatırlamalıyız."

İNVENTRAM GENEL MÜDÜRÜ CEM SOYSAL:
“EKOSİSTEME ‘YENİ
NESİL YATIRIM
ŞİRKETİ’ KAVRAMINI
KAZANDIRDIK”

Koç Holding’in girişim sermayesi yatırımlarını yöneten Inventram’ın Genel Müdürü Cem Soysal ile konuştuk. Bugüne kadar 25 milyon dolara yakın yüksek teknoloji yatırımı gerçekleştiren Inventram’ı Koç Holding’in vizyoner bakış açısının ve gelecek öngörüsünün hayat bulmuş hâli olarak tanımlayan Soysal, inovatif ve dünya çapında yankı uyandıran girişimlerin hedeflerinde yer aldıklarını kaydediyor.

Hayatın farklı alanlarına hizmet eden, Türkiye’den çıkan yüksek teknoloji girişimlerini yurt dışı pazarlarına sunuyorsunuz. 2010’da yola çıktığınızda böyle bir başarıyı hedeflemiş miydiniz?

Inventram olarak kuruluşumuzdan bu yana hedefimiz, dünya çapında fark yaratan inovatif ve “disruptive” yüksek teknoloji şirketlerine yatırım yapmaktır. Bugün geldiğimiz noktada da bu hedefimiz kapsamında yatırım yaptığımız girişimleri yurt dışı pazarlarına sunarak büyümelerine önemli katkılar sağlıyoruz. İlk günden beri gelecek teknolojilerine yönelik her zaman öngörülü davrandık ve yatırımlarımızı bu

yönde şekillendirdik. Dolayısıyla bu kadar kısa sürede böyle değerli bir portföyü oluşturma başarısına Koç Holding’in gücü ve kültüründen aldığımız destek ile ulaşabildik.

Biz Inventram olarak ekosisteme “yeni nesil yatırım şirketi” kavramını kazandık. Bunu nasıl yaptığımıza bakacak olursak; Inventram, 2010 yılında Koç Topluluğu’nun “erken aşama teknoloji yatırım şirketi” olarak yola çıktı. Ancak 11 yıl gibi kısa bir sürede başarılı bir dönüşüm geçirerek “yüksek teknoloji yatırım şirketi” hâline geldi. Bu süreçte yatırım yaptığımız girişimlerin dünya çapında hizmet veren birer şirket olma dönüşümlerini hızlandırdık, Türkiye’den çıkan

"Yatırım yaptığımız portföy şirketlerine finansal yönetim, pazarlama, iş geliştirme ve satış alanlarında destek vererek sektörde fark yarattık."

yüksek teknolojileri global pazarlara açtık. Bunu yaparken de sektördeki yatırım şirketlerinden farklı olarak yeni bir iş yapış modelini ortaya koyduk. Yatırım yaptığımız portföy şirketlerine finansal yönetim, pazarlama, iş geliştirme ve satış alanlarında destek vererek sektörde fark yarattık. Bu kapsamda hizmet veren tek şirket olmamız bizi ekosistem içinde farklı kılan en önemli özellik oldu. Burada önemli bir konuya da dikkat çekmek istiyorum; biz portföy şirketlerimizi detaylı veriye dayalı olarak izliyor ve yönetiyoruz ki data yönetiminin günümüzde ne kadar önemli olduğunu hepimiz biliyoruz. Şirket verilerini işleyerek bunları kendi geliştirdiğimiz platformlarda iş aklına dönüştürmemiz bize başarıyı getiren güçlü yönlerimizden biri oldu. Bir diğer önemli farkımız ise yabancı pazarlarda adaptasyon, globalde şirketleşme ve yeni pazarlara erişim

kabiliyeti sürekli gelişen bir şirket olmamız. Türkiye'nin teknoloji ihracatında önemli bir rol üstlenmeyi hedefleyen Inventram, bu kabiliyeti ile Türk girişimcilerinin ortaya koyduğu derin teknolojileri global pazarlarda büyüyen bir şirket oldu. Bu başarımızda özellikle ABD özelinde birlikte çalıştığımız avukatlar, mali müşavirler, iş ortakları, danışmanlar, klinik araştırma merkezleri, üniversiteler; özellikle Columbia Üniversitesi, John Hopkins Üniversitesi, Carnegie Mellon Üniversitesi ile olan iş birliklerimizin önemli bir payı var. Şu an portföyümüzde yer alan 9 yüksek teknoloji yatırımından 5'inin ABD'de faaliyet göstermesi de dünya pazarlarını hedeflediğimizin önemli bir göstergesi. Inventram, tamamen Koç Holding'in vizyoner bakışının ve gelecek öngörüsünün hayat bulmuş hâlidir. Türkiye girişimcilik ekosistemine baktığımızda henüz 20 yılı bulmamış bir

"İnventram'ın 5 yıl içerisinde Türkiye'nin en yüksek değere sahip teknoloji şirketleri portföyünün sahibi olmasını hedefliyoruz. Önümüzdeki dönemde mevcut portföyümüzün çok daha ötesinde bir yatırım hacmine ulaşacağız."

geçmiş var. Inventram ise bu sürenin 11 yılında faaliyet gösteren bir şirket oldu. Yani bu ekosistemin neredeyse oluşumunun başında faaliyete geçen Inventram, ekosistem ile büyüdü. Şöyle ki; Türkiye, 2020 yılında toplam melek yatırımcılar ve girişim sermayesi yatırımları kategorisinde dünya sıralamasındaki yerini koruyarak tüm Avrupa ülkeleri arasında üçüncü oldu. Yılın ilk çeyreğine bakıldığında ise 62 girişime toplam 509 milyon dolar yatırım yapıldı. Bu tutar Türkiye start-up ekosistemi için yeni bir rekor oldu. 2021 ilk çeyreğinde yapılan 62 yatırımın 49'u İstanbul'daki girişimlere yapıldı. Yapılan bu yatırımlarla Türkiye ilk çeyrekte Avrupa'da en çok yatırım yapılan 10'uncu ülke oldu. Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgesinde ise İsrail'den sonra 2'nci sırada yer aldı. İstanbul ise söz konusu dönemde Avrupa'da en çok yatırım yapılan 7'nci şehir oldu. Bütün bu verileri genel çerçevede değerlendirdiğimizde Türkiye'nin büyüyen girişimcilik ekosistemini görüyoruz. Inventram da bu büyümeye paralel olarak bu yıl yeni bir kilometre taşına sahip oldu. Koç Holding'in girişim sermayesi yatırımlarını yöneten şirketimiz, bu yıl Inventram Teknoloji Yatırımları A.Ş unvanını aldı. Koç Holding'le birlikte bugüne kadar 25 milyon dolara yakın yüksek teknoloji yatırımı gerçekleştiren Inventram, büyüyen sermaye yapısı ile artık bu sektörde daha fazla söz sahibi olacak. Yolumuz uzun, hedeflerimiz büyük. Inventram olarak, yatırım portföyümüze iş tecrübemiz, satış kanalı gücümüz ve bilgi birikimimiz ile katkılar sağlamaya devam ederken elbette portföyümüzü büyütme çalışmalarımızı da sürdürüyoruz. Inventram'ın 5 yıl içerisinde Türkiye'nin en yüksek değere sahip teknoloji şirketleri portföyünün sahibi olmasını hedefliyoruz. Önümüzdeki dönemde mevcut portföyümüzün çok daha ötesinde bir yatırım hacmine ulaşacağız.

İnventram, yeni nesil teknoloji yatırım şirketi olarak derin teknoloji alanında büyük ölçekli yatırımlar gerçekleştiriyor. Kuruluşundan itibaren, 10 yılı aşkın sürede 7300'ün üzerinde yatırım başvurusu aldınız. Yatırım yapacağınız girişimleri seçerken nasıl bir strateji takip ediyorsunuz?

Girişimcilik ekosistemi günden güne büyümesini sürdürüyor. 2020 yılında global VC yatırımları 300,5 milyar dolara ulaşarak 2019'daki 281,6 milyar dolar yatırımın üzerine çıkmayı başardı. Ülkemizde ise geçtiğimiz yıl 165 girişim melek yatırımcılardan ve girişim sermayesi (VC) şirketlerinden toplam 139 milyon dolar yatırım aldı. Dolayısı ile her geçen gün yeni girişimlere şahit olmak bizi mutlu ediyor. Yıl içerisinde binlerce girişimciden başvuru almak da bizleri gururlandıran bir sonuç... Demek ki Türkiye'den çıkacak önemli teknolojilerin yatırımında doğru adres olmayı başarabilmişiz. Bu kadar başvuru oluyor evet, ama elbette yatırımlarımıza karar verirken oldukça titiz ve seçici davranıyoruz. Yatırımlarımızın en önemli özelliği teknolojilerin tamamında Türk girişimcilerin yer alması. Ayrıca konvansiyonel iş standartlarını bozacak, Türkiye'de oyunun kuralını değiştiren, dünya çapında yankı uyandıran girişimler hedefimizde yer alıyor. İlk günden bu yana mühendislik ve ileri teknoloji içeren, dünyada çığır açacak girişimlere yatırım yapıyoruz. Dolayısıyla çok detaylı seçimlerle ilerliyoruz. Öte yandan büyüebilirlik bizim için en önemli yatırım kriterlerinden biri. Büyümeye dair verilerini sağlıklı şekilde yöneten ve gerçekçi bir iş planına sahip, giriş bariyeri yüksek ve taklit edilmesi zor girişimler de bu noktada dikkatimizi çekiyor. Belirli bir olgunluğa erişmiş girişimlere bizim Inventram olarak daha fazla neler katabileceğimize ve yurt dışında konuşturmasını daha hızlı nasıl tamamlayabileceğimize yönelik

"Derin teknolojik bilgi ve yaratıcılığın, girişimcilik ruhu ve iş yönetimi yatkınlığı ile birleştiği beyinler bizim radarımıza hemen giriyor."

Giyilebilir artırılmış gerçeklik alanında yerli donanım ve yazılım ürünleri sunan Augmency de İnventram'ın yatırım yaptığı şirketler arasında yer alıyor.

olarak değerlendirme yapıyoruz. Yatırım kriterlerimizden de genel olarak bahsedecek olursam; yatırımlarımızda öncelikle girişimcinin profiline ve niteliklerine bakıyoruz. Şirket takımının yetkin, tutkulu, çalışkan, ilgili eğitim ve tecrübe donanımlarına sahip olması, işin başarısını doğrudan etkileyen faktörler. Geleceğe yönelik sağlam planları olan, gerçekçi finansal projeksiyonlara ve özenli bir iş planına sahip, hedef pazarını ve müşteri kitlesini belirlemiş, ürününü piyasaya çıkartabilmiş girişimler dikkatimizi çekiyor. Girişimlerin finansal varlıklarının durumunu, girişimcilerin hem işin teknik tarafına hâkim hem de satış ve müşteri odaklı olmasını önemsiyoruz. Kısacası derin teknolojik bilgi ve yaratıcılığın, girişimcilik ruhu ve iş yönetimi yatkınlığı ile birleştiği beyinler bizim radarımıza hemen giriyor.

İnventram'ın yatırım gerçekleştirdiği şirketlerin yoğunlaştığı teknolojileri biraz aktarabilir misiniz?

Yatırım portföyümüzde robotik teknolojilerinden nanoteknolojiye, medikal teknolojilerden arttırılmış ve sanal gerçeklik teknolojilerine kadar birçok farklı alanda şirket yer alıyor. Bunları biraz daha detaylandırarak olursam; sizlere öncelikle perakende şirketleri için görüntü tanıma odaklı veri analizi teknolojileri geliştiren Vispera'dan bahsetmek isterim. Türkiye'de kurulan Vispera'nın geliştirdiği teknoloji ile üretici firmaların perakende satış noktalarındaki ürünlerinin görünürlüklerini, raf paylarını, stok durumlarını ve yerleşimlerini kolayca ve güvenilir bir şekilde takip ve kontrol etmeleri sağlanıyor. İnsan denetimine dayalı geleneksel yöntemlere kıyasla çok daha hızlı, detaylı ve doğru sonuçlar

sağlayan teknoloji, bütçe ve zaman tasarrufu kazandırıyor. Vispera, dünya perakende sektöründe önemli paya sahip şirketler tarafından da kullanılıyor. Bir diğer şirketimiz olan ve merkezi ABD'de bulunan nanoGriptech, alanında tek olan Setex® teknolojisini sunuyor. Bu ürün geko kertenkelelerinin ayağındaki tutundurucu tüylerden esinlenerek geliştirildi. Tüm yüzeylerde güçlü tutunma etkisi sağlayan kuru yapıştırıcı ürünlerin sunduğu özellikler, dünyada bir ilk olmasıyla önem taşıyor. nanoGriptech'in insanların günlük hayatlarını kolaylaştıracak ürünlerden uzay çalışmalarında kullanılabilecek çözümlere kadar farklı seçeneklerle öne çıkmasını heyecanla bekliyoruz. Robotik alanında çok önemli bir adım olan, robot ellerine dokunma duygusu kazandırma çalışmalarında uzun

soluklu bir teknolojiye sahip ve ABD’de faaliyet gösteren Sensobright, yatırım portföyümüzde gelişimini heyecanla izlediğimiz bir diğer şirket. NASA’nın da dikkatini çeken bu teknoloji, robotlara insan dokunma hassasiyeti kazandırması ile dünya çapında bir ilki teşkil ediyor. Bu teknolojinin sağlık, savunma sanayi ve otomotiv gibi birçok sektörde çıkış açacak yeniliklere fırsat sunacağını öngörüyoruz.

Bir diğer portföy şirketimiz olan holografik 3D görüntü teknolojisi sunan ve ABD’de kurulan CY Vision’in, özellikle yerli otomobil TOGG’un bir parçası olmasından dolayı gurur duyuyoruz. Bu teknoloji ile araçların ön camlarına gerçek üç boyutlu görüntü yansıtılabilmesi sağlanırken; 3D sistemlerinde karşılaşılan derinlik sorunu, dar görüş açısı, baş ağrısı vb. birçok problemi ortadan kalkmasını hedefliyoruz.

Opet ile birlikte Türkiye’de kurduğumuz Kuantag, quantum dot ve sensör teknolojisini kullanarak araçlardaki yakıt ve yağları quantum parçacıklarla etiketleme üzerine çalışıyor. Şu an için otomotiv ve nanoteknoloji alanında faaliyetlerini sürdüren şirketin, gelecekte farklı alanlarda da sıvıların etiketlenmesi konusunda nanoteknolojiyi kullanarak geliştirmeler yapmasını bekliyoruz.

Giyilebilir artırılmış gerçeklik alanında yerli donanım ve yazılım ürünleri sunan tek şirket olan Augmency de yatırım

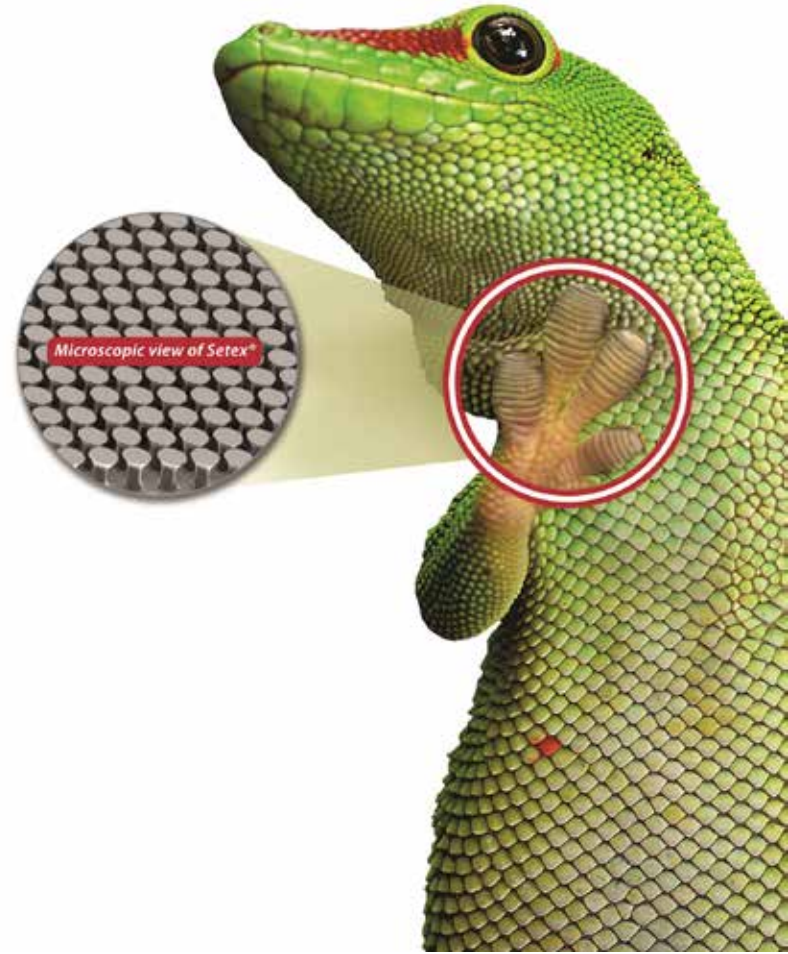
portföyümüzün öne çıkan şirketlerinden. Şimdiden önemli sanayi şirketlerinin çözüm ortağı olan Augmency; optik, elektronik ve endüstriyel tasarımının yanı sıra kullanıcı arayüzü ile de özgün bir ürün olan Cyclops HMD® ile global AR pazarına tamamen yerli bir ürün sunacak. Son olarak medikal teknoloji alanındaki yatırımlarımıza değinmek isterim. Özellikle Covid19 ile beraber daha fazla gündeme gelen ve tele-tıp olarak adlandırılan uzaktan sağlık hizmetlerinin önemini biz çok uzun yıllar önce öngördük ve bu alandaki yatırımlarımızı da şekillendirdik. Yatırım portföyümüzde yer alan Tarabios da bu alanda geliştirilen bir teknoloji. Tarabios ile kan pıhtılaşma parametrelerinin ölçümü, taşınabilir bir cihazla ve tek kullanımlık kartuşlarla hastanın kendisi tarafından laboratuvar standartlarında yapılabilir. Daha çok ev kullanımına yönelik hastanın şeker testi benzeri şekilde kendi kan testini yapabileceği bir cihaz olacak.

Sağlık sektörüne yüksek teknoloji içeren çözümler sunacak 2 ayrı girişimi daha portföyümüze dahil ettiğimizi de belirtmek isterim. Bu yatırımlarımızı da kısa bir süre içerisinde kamuoyu ile paylaşmayı hedefliyoruz.

Gelecek dönemde ileri teknolojinin hangi alanlarına yatırım yapmayı hedefliyorsunuz? Hedefinizde hangi yüksek teknoloji ve mühendislik içeren girişimler olacak?

Inventram olarak inovasyonun yer aldığı, dünyada ses getirecek ve uzun vadede önemli gelişmelerde rol oynayacak teknolojilerin kullanıldığı birçok girişimi yakından ve heyecanla takip ediyoruz. Portföyümüze dahil edeceğimiz girişimlere, şirket ve yatırım turu başına 10 milyon dolara kadar yatırım gücüne sahip bir şirket olarak yatırım alanlarımızı medikal teknoloji; yapay zekâ; finans teknolojileri; robotik teknolojisi; artırılmış ve sanal gerçeklik; bulut,

Geko kertenkelelerinden ilham alan Setex® teknolojisi, mevcut yapıştırıcıların, kavrama malzemelerinin ve bağlantı elemanlarının yapamayacağı yapıştırma işlevini yerine getiriyor.

Holografik 3 boyutlu görüntü teknolojileri sayesinde mevcutta 3D sistemlerinde karşılaşılan derinlik sorunu, dar görüş açısı, baş ağrısı gibi birçok problemin ortadan kaldırılması hedefleniyor.

büyük veri ve veri analitiği; nesnelerin interneti ve sensörler; nanoteknoloji ve paylaşım teknolojileri olarak belirledik. Fakat bu belirlenmiş 9 yatırım alanı dışında inovasyonun ve yüksek teknolojinin yer aldığı tüm dikeyler radarımızda yer alıyor.

Tüm dünya pandemi ve sonuçlarıyla mücadele ediyor. Pandeminin etkilerinin önümüzdeki yıllarda da devam edeceği öngörülüyor. Bu öngöründen hareketle, gelecek 5 yıla damgasını vuracak teknolojiler neler olabilir? Pandeminin start-up dünyasındaki hangi teknolojilere ilgiyi artırdığını düşünüyorsunuz?

Tüm dünyada aşı çalışmalarının hız kazanması ve pandeminin şiddetinin azalması yatırım ekosistemini de olumlu etkiledi. Özellikle dijital dönüşüm sürecine yönelik teknolojilerin gelişimi tahmin edildiğinden çok daha kısa sürede gerçekleşti. Bu değişim ve dönüşümün ivmesini kaybetmeden devam edeceğini düşünüyoruz. Çünkü Covid-19'un etkisiyle hızlanan dijital

dönüşüm özellikle önümüzdeki 10 yılda dünya ve tüketici alışkanlıklarında radikal değişimler gerçekleştirecek. Bunun etkilerini yavaş yavaş görmeye başlıyoruz. Her şeyden önce bir 5G dönüşümümüz olacak. Bu yeni nesil teknoloji için yapılan yerli çalışmalar ülkemiz için stratejik bir role sahip. Altyapı çalışmalarının etkisiyle teknolojinin birçok alanında çalışmaların hız kazanacağını ve ülkemizin gelişiminde 5G'nin olumlu rol oynayacağını düşünüyorum. Diğer yandan pandemi sürecinde aynı zamanda olağanüstü bir veri üretimi ortaya çıktı. Elde edilen büyük verinin de anlamlandırılarak hayatlarımıza değer katabilmesi için yapay zekâ ve derin öğrenme teknolojileri daha da önem arz eder hâle geldi. Toplanan verilerin hayatımızı kolaylaştıracak bilgilere dönüştürülmesi sürecindeki gelişim, teknolojiye pek çok değişimin de anahtarı olacak. Bunlara ilaveten 2021'in trendleri olarak uzaktan teşhise imkân veren medikal ekipman teknolojileri dikkat çekici ve ihtiyaç hâline gelmiş

durumda. Keza uzaktan iş birliği ve paylaşım platformlarının, dijital eğlence içeriklerinin ve evlerimizin kapısına son kilometre hizmet/ürün sağlayan iş modellerinin şu andaki kullanımlarından çok daha fazla ve uzun soluklu olarak ön planda olacağını öngörüyorum. Öte yandan daha geniş bir perspektiften yaklaşmak gerekirse; yarı iletken teknolojilerin, robot asistanlar ve araç otomasyonlarındaki gelişmelerin de önümüzdeki dönemde önemli paradigma kırılımlarına yol açacağını söyleyebilirim.

Bir girişimcinin, bir projenin yatırımcıların radarına girmesi için sahip olması gereken niteliklerin neler olması gerektiğini düşünüyorsunuz? Büyüme ve ölçeklenme sürecinde nasıl bir altyapının onları geleceğe taşıyacağına inanıyorsunuz? Bu konuda önerileriniz neler?

Daha önce belirttiğim gibi yatırımlarımızdaki en temel kriterlerden biri "scalability" yani büyüyebilirlik.

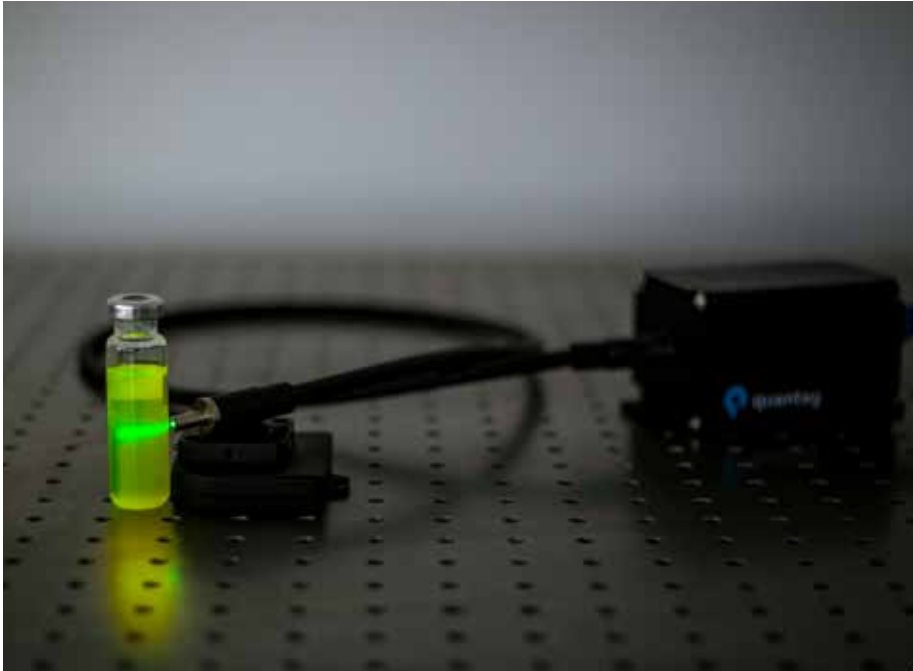
Bu nedenle bu alanda tecrübemiz çok derin. Bu tecrübemize dayanarak söyleyebilirim ki öncelikle bir girişimin DNA'sı çok güçlü olmalı. Yaptığı işe inanan, tüm ekibe girişimci ruhunu yansıtan, işine tutkuyla bağlı olan, güçlü bir büyüme stratejisine sahip her girişimcinin güçlü DNA'ya sahip bir girişim çıkaracağına inanıyorum. Büyüme tam da bu noktadan başlıyor. Bunu formülize ettiğimiz zaman; doğru hedefler, güçlü bir finansman stratejisi ve ilk adımdan belirlenen global oyuncu olma vizyonu karşımıza çıkıyor. Şöyle ki; tutarlı, gerçekçi ve gurur duyacağı performanslar çıkaran girişimler sağlıklı büyümeye sahip olurlar. Öte yandan yatırımcı seçmeleri de büyüme süreçlerinde çok önemli bir adım. Güçlü bir finansman stratejisi için yatırım turları sıralandırılmalı ve her turun hedefi ayrı belirlenmeli. Diğer yandan girişimciler, finansmandan çok daha önemlisi kendilerine yeni kapılar açabilecek ve farklı fırsatlar sunabilecek "akıllı para"nın peşinde olmalı. Bu noktada Inventram

olarak tecrübemiz, bilgimiz ve Koç Topluluğu'nun gücüyle Türkiye'nin en "akıllı para"larından biri olduğumuzu söyleyebilirim. Uzun yıllar birlikte yol alacakları yatırımcılarını kendileri seçen ve güvenilir bir ilişki kuran girişimciler farkını gösterecek. Ve tabii ki büyük düşünmek gerek. İlk etapta global hedefler belirleyen ve bu yolda ilerleyen girişimler büyüyebilirlik kriterine sahip olacaklardır. Bahsettiğim tüm bu adımlar bizim radarımıza giren girişimcilerde mevcut. Büyüyebilirlik potansiyeli olan, yüksek giriş bariyerine sahip ve taklit edilmesi zor inovatif işlerin doğru yatırımcı ile buluşabildiğinin en somut örneği bizim yatırım portföyümüzdür. Girişimlerin büyüme temposuna gelecek olursak da burada farklı parametrelere bağlı olarak ilerleyen bir süreç mevcut. İlk olarak girişimin içerisinde faaliyet gösterdiği pazarın büyüme hızı tabii ki belirleyici olarak düşünülmeli. Bunun yanı sıra, şirketin ürün veya servisinin fark yaratabilirliği ve yüksek giriş bariyeri

seviyesi, girişimi fiyat rekabeti denilen kısır döngüden büyük ölçüde uzak tutacaktır. Bu da aynı zamanda yüksek marjlı satışa ve istikrarlı büyümeye imkân sağlayacaktır. Büyümenin ana metriklerinden bir tanesi brüt satış geliri iken bir diğeri de şirketin hangi sürede pozitif FAVÖK üretebildiği, yani başa baş noktasını geçebilmesidir. Bütün bunlar göz önüne alındığında bir girişimin 2 ila 3 sene içerisinde kabul edilebilir finansal metrikler üreten bir boyuta ulaşması beklenir. Yine ekosistemde bilinen "10 kuralı"na göre ise; işi yüzde 10 büyütmenin döngüsü ne olmalı? Hafta mı, ay mı, çeyrek yıl mı? Bu da hedef olarak üzerinde durulması gereken bir diğer büyüme göstergesi olarak kabul ediliyor.

Bir Koç Topluluğu şirketi olmak iş standartlarınıza ve iş kültürünüze nasıl yansıyor?

Koç Topluluğu'nun bir parçası ve Koç Holding'in girişim sermayesi yatırımlarını yöneten şirket olarak Türkiye'nin en büyük topluluğunun iş standartlarını, iş yapış biçimini ve iş kültürünü son derece önemsiyoruz. Kendi şirket kültürümüzün içerisinde de derin etkisi olan köklü bir geleneğin izlerini gururla taşıyoruz. Koç kültürü işinize odaklanmayı, gerçekçi hedeflere ulaşmak için çalışmayı, sağlam adımlarla ilerlemeyi ve belki de en önemlisi büyük bir resmin parçası olarak Türkiye'ye katma değer yaratmayı ve toplumsal faydayı ön planda tutmayı sağlıyor. Önce insan prensibi ile başta çalışma arkadaşlarımız olmak üzere tüm paydaşlarımız ve üçüncü partilerle olan ilişkilerimizi değerlerimiz doğrultusunda yönetiyoruz. Topluluğun tamamında olduğu gibi Inventram'da da tüm çalışma arkadaşlarımıza eşit imkânlar sağlıyor; bilgi, beceri ve yetkinlik kazanmaları için gereken gelişim yatırımını yapıyoruz. Buna ilave olarak bütün iş süreçlerimizi, dijital dönüşümün gerekleri doğrultusunda mümkün olan en etkin bilişim platformları ile yönetiyoruz.

Inventram'ın yatırım portföyünde robotik teknolojilerinden nanoteknolojiye, medikal teknolojilerden artırılmış ve sanal gerçeklik teknolojilerine kadar birçok farklı alanda şirket yer alıyor.

EKONOMİK TOPARLANMA, VİRÜSÜN YÖRÜNGESİNE BAĞLI

Dünya ekonomisinde toparlanma sinyalleri gelmeye devam ediyor. Bu yıl için küresel büyüme beklentisi, ağırlıklı olarak yüzde 5'i aşarken uzmanların çoğu pandemi öncesindeki seviyelere ancak 2022 yılı ve sonrasında ulaşılabilirliğini düşünüyor. Dünya Ekonomik Forumu Baş Ekonomistler Raporu, iyileşme yönündeki gelişmeleri gözler önüne sererken kırılğan ve riskli noktalara da ışık tutuyor.

YAZI

Yasemin Balaban

Geçen yıl dünya ekonomisinin pandemiden aldığı ağır darbe büyük ölçüde atlatıldı ve toparlanma yönünde ardı ardına sinyaller gelmeye başladı. Gelişmiş ülkelerdeki dev mali destek paketleri ekonomiyi canlandırmada önemli rol oynarken, yaygınlaşan aşı uygulamaları ekonomik hayatın normale dönmesinde itici gücü oluşturuyor. Dünya Ekonomik Forumu (WEF) bünyesindeki "Centre for the New Economy and Society" (Yeni Ekonomi ve Toplum Merkezi) tarafından üç ayda bir yayımlanan "Baş Ekonomistler Görünüm" Raporu'nun Haziran sayısında yer alan analizler de bu yönde. Kamu ve özel sektör kuruluşlarından baş ekonomistlerin danışmanlığına ve anketlere dayanan rapor, Covid-19 pandemisinin yol açtığı

krize dönük olarak politika yapımcılar ve özel sektör liderlerinin eylem planlarına ışık tutmayı da amaçlıyor.

Raporda ekonomistler bir yandan birçok ülkede yaşanan iyileşmeye dikkat çekerken bir yandan da belirsizliklerin sürdüğüne vurgu yapıyor. Ülkeler bazında bakıldığında aşılara erişim olanakları ve hükümetlerin finansal kaynak yaratma gücü bazında farklı yörüngelerin olduğu, altı çizilen bir diğer nokta. Yükselen borsalar ve emtia fiyatları küresel ekonomik servetin arttığını düşündürürken bu verilere rağmen, bazı ülkeler vaka ve vefat istatistiklerinde yeni dalgalar yaşıyor; 18 aydır insanlar hâlâ hastalığın stresi altında ve milyonlarca çalışan, küresel iş gücü piyasasından ayrıldı.

Dünya Ekonomik Forumu Baş Ekonomistler Raporu'nda 2021 yılı için küresel büyüme beklentisi, ortalama yüzde 5,5-6 aralığına yükseldi. Uygulanan teşvik paketlerinin sonuçları ve yaygın aşılama, bu beklentide etkili oldu.

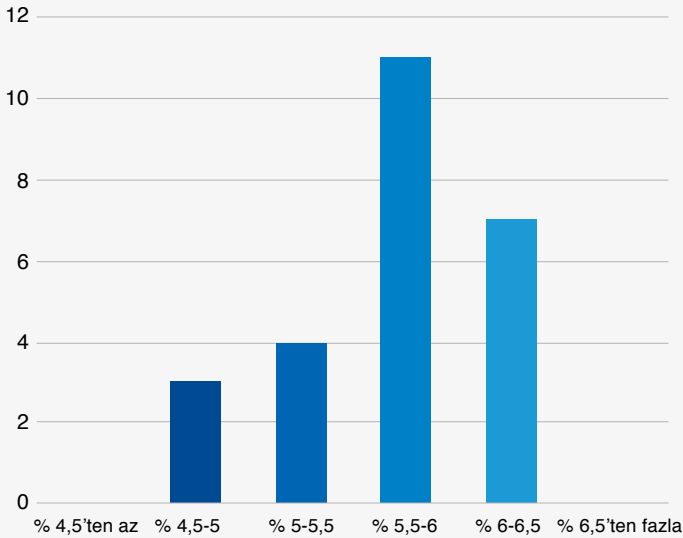
Bahar müjdesi

2021 yılı başında ardı ardına pek çok uluslararası kurumun yaptığı olumlu büyüme tahminlerinin arkasındaki en önemli dayanak, ABD'nin teşvik paketlerinin etkileri ve yüksek gelirli ülkelerde yaygınlaşan aşılama uygulamaları oldu. Bu gelişmeler küresel büyüme tahminlerine destek olan bir bahar müjdesi gibiydi. Bu doğrultuda, WEF Baş Ekonomistler Topluluğu içinde de 2021 yılı için küresel büyüme beklentisi, ortalama yüzde 5,5-6 aralığına yükseldi. Yüzde 6-6,5 oranında büyüme bekleyenlerin sayısı da az değil. Rapora veri oluşturan ankete katılan baş ekonomistlerin büyük çoğunluğu, küresel gayrisafi yurtiçi hasılanın (GSYH) Covid-19 öncesi seviyelere 2022'nin

ilk yarısında geleceği yönünde görüş bildiriyor. Bu seviyelerin 2021'in ikinci yarısında yakalanabileceğini düşünen ekonomistlerin sayısı da ilk görüştekilere yakın.

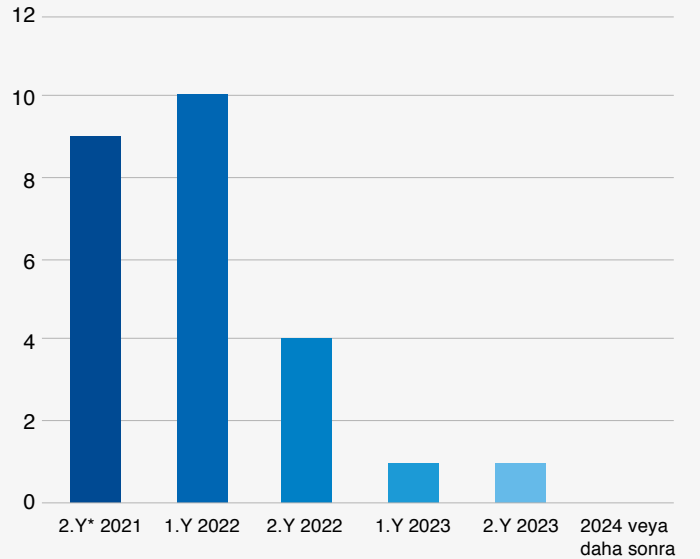
Raporun odağında, düzelmeyi sağlayacak en önemli güçlerin yanı sıra bunu geciktirebilecek ya da raydan çıkarabilecek gelişmeler de yer alıyor. Baş ekonomistlerin analizlerine göre iyileşmeye giden yolu şekillendirecek olan, virüsün gelecekteki yörüngesi. Bir diğer etken ise aşılama ve gelecekteki olası mutasyonların etkisi. Yüksek gelirli ülkelerde toparlanma bugüne kadar büyük çaplı devlet destekleri sayesinde sağlandı. Acil durumlara karşı doğru müdahaleler geliştirildi.

2021 için küresel büyüme tahmininiz nedir?

Kaynak: WEF Baş Ekonomistler Anketi, Haziran 2021

Küresel GSYH'nin ne zaman Covid öncesi seviyeye gelmesini bekliyorsunuz?

*Y: Yarı

Kaynak: WEF Baş Ekonomistler Anketi, Haziran 2021

WEF "Baş Ekonomistler Görünüm" Raporu'nun Haziran sayısında yeşil yatırımlar ve dijital dönüşümün önemine dikkat çekiliyor.

Ekonomistlere göre AB'nin destek paketlerinin dönüştürücü etkisi, miktarından daha yüksek. ABD'deki destekler konusunda ise tam tersi bir durum söz konusu: Miktar yüksek, dönüştürücü etki az.

Mali destek paketlerinin etkileri

WEF raporunun öne çıkardığı önemli noktalardan biri, pandemi döneminde alınan tedbirlerin ülkeler arasında büyük farklılıklar gösterdiği. En önemli mali paketlerden üçü ABD, Avrupa Birliği (AB) ve Çin'de hayata geçirildi. Baş ekonomistler, mevcut tabloya göre ABD'nin desteğini AB ve Çin'den çok daha büyük olarak değerlendiriyor. ABD hükümeti tarafından hayata geçirilen acil önlem ve mali destek paketleri kapsamındaki harcamalar, GSYH'nin yüzde 25'ine ulaştı. Çin için bu oran yüzde 4,7 seviyelerinde kaldı. AB tarafından verilen destekler ise AB27 ülkeleri GSYH'sinin yüzde 10'unu oluşturdu. Gelecek Nesil AB Fonu (NGEU) kapsamındaki 750 milyar euro'luk (906 milyar dolar) paket, 2020'nin sonunda sonuçlandırıldı. 540 milyar euro'yu (652 milyar dolar) aşan acil rahatlatma paketi ise Avrupa Komisyonu tarafından tahsis edildi.

ABD'nin dev paketinin dönüştürücü etkisi sınırlı

ABD'de GSYH'nin yüzde 11'ine karşılık gelen 2,3 trilyon dolarlık tahsisatı içeren CARES, Mart 2020'de çıkarılmıştı. Yıl sonunda Covid ve işsizlik yardımı, doğrudan teşvik ve pandemi kontrolü için ek kaynaklar kapsamında bu destek 868 milyar dolar daha genişletildi (GSYH'nin yüzde 4,1'i). Mart 2021'de, Amerikan Kurtarma Planı yürürlüğe girdi; 1 trilyon 844 milyar dolarlık mali teşvik (GSYH'nin yaklaşık yüzde 8,8'i), yakın zamanda ortaya çıkan altyapı planı (2,3 trilyon dolar) ve 10 yıldan fazla sürecek bir aile planı (2 trilyon dolar) ile yardımlar yüksek boyutlara ulaştı. AB, Çin ve ABD paketlerinin etkilerini değerlendiren baş ekonomistler, dönüştürücü etki olarak bakıldığında AB paketinin öne geçtiği yargısına varıyor. Başka bir deyişle AB'nin paketinin dönüştürücü etkisini, miktarından daha yüksek olarak yorumluyorlar. ABD'de ise destek miktarının ancak yarısı kadar

dönüştürücü etki olduğu düşünülüyor. Çin'deki destekler; salgını önleme ve kontrol etme, sağlık ekipmanları üretme, işsizlik sigortası, sosyal güvenlik katkıları gibi alanlara yönelik harcamaları artırmaya odaklanıyor. AB'de ise halk sağlığı açısından diğer ülkelere göre daha fazla sıkıntı çeken İspanya ve İtalya'nın yanı sıra Doğu Avrupa gibi yüksek borçlu ülkelerin paketten daha fazla yarar görmesi bekleniyor. AB'deki desteklerde dikkat çekici dönüştürücü yönlerden biri ise iklim değişikliğine kaynak ayrılması. Kaynağın yüzde 30'u iklim değişikliğinin etkilerini azaltmaya yönlendiriliyor.

Paketlerdeki eksik yön

Rapor için hazırlanan ankete katılan baş ekonomistlere göre kurtarma paketlerinin bazı boyutları şu anda eksik. Bazı katılımcılar, kısa vadeli etkilere uzun vadeli dönüştürücü desteklerden daha fazla yer verildiğine dikkat çekiyor. ABD'nin hanelere tahsis ettiği gelir transferinin krize katlanmayı sağlamayacağına ve yeşil altyapı için yeterince teşvik sağlanmadığına dair değerlendirmeler yapanlar da mevcut. İş gücüne, inovasyon ve dönüşüme, altyapı için dijitalleşmeye daha fazla yatırım yapılması gerektiği belirtiliyor. Düşük ve orta gelirli ülkelerde ise farklı yönde bir sorun yaşanıyor. Baş ekonomistlerin yorumuna göre tahsis edilen fonları acil sağlık krizine yönlendiren bu ülkeler, uzun vadede uluslararası toplumun finansal desteğine ihtiyaç duymaya devam edecek. Bu kapsamda IMF tarafından sağlanan özel çekme hakları (SDR) önemli olacak. Yorumculara göre uluslararası toplumun yapması gereken; kredileri genişletmek yerine hibeleri artırmak, aşların piyasaya sürülmesini ve uzun vadede yeşil yatırımları desteklemek. Raporda, makro düzeyde ekonominin gidişatı ve gelecekteki toplumsal ekonomik yapıya dair değerlendirmeler de yer alıyor. Birçok uzman, finansal desteklerin

acil önlemler yerine mevcut ekonomik sistemin dönüştürmesi yönünde kullanılması çağırısı yapıyor.

İflas dalgaları ve işsizlikte artış endişesi

Raporda ele alınan sorulardan biri ise genişletilmiş finansal müdahalelerin toplum ve ekonomi dokusundaki yara izlerini önleyip önleyemeyeceği. Bunları birkaç başlıkta irdeleyen baş ekonomistler, potansiyel iflaslar tarafında büyük risk görürken, iş gücü piyasasının bunu takip edeceğini düşünüyor. Hâlihazırda küresel üretim ağının aldığı hasar, bu riskin kaynaklarından birini oluşturuyor. Baş ekonomistlere göre pandeminin ilk

15 ayında verilen cömert desteklerin ekonomileri su üstünde tuttuğu ortada. Şimdi hükümetler iflas dalgalarına yol açmadan destekleri aşamalı olarak sona erdirmeye gibi bir zorlukla karşı karşıya. Avrupa Merkez Bankası, bu risk konusunda uyarılar yapıyor ve konu iyi yönetilemezse bir sonraki finansal kriz potansiyeline dikkat çekiyor.

Kadınlar eve döndü

Raporda iş gücü piyasasında iyileştirme sağlanmamasının da ekonomiye uzun vadeli hasar verebileceğinin altı çiziliyor. Son verilere göre ABD’de ortaya çıkan yeni işlerin sayısı, iş arayanların sayısından daha hızlı artıyor. Ancak ABD’de işsizlik yüzde 7,6 gibi

bir oranla hâlâ görece yüksek olarak değerlendiriliyor. Pandeminin kuşkusuz en fazla endişe verici gelişmelerinden biri ise kadın istihdamının azalması. ABD’de yaklaşık 3 milyon kadın, pandemi döneminde çocuklarına bakmak için işten ayrıldı. Pandeminin ilk dönemlerinde işlerini kaybeden erkeklerin önemli bölümü bugün yeniden istihdam edilirken annelerin iş gücündeki payı Kasım 2019’a göre yüzde 2,8 azaldı. Baş ekonomistlerin dikkat çektiği bir diğer endişe, küresel üretim ağında kalıcı bir kesinti yaşanması. Ancak bu, diğerlerinden daha az önemli bir kaygı olarak görülüyor. Pandeminin ilk aylarında bozulan küresel değer zinciri de iflaslar gerçekleşirse ikinci bir darbe alabilir. Ama şimdilik, küresel ticaret ve değer zinciri, pandemi öncesine dönme yönünde iyileşme gösteriyor.

Pandeminin en fazla endişe veren sonuçlarından biri, kadın istihdamının azalması. Pandeminin ilk dönemlerinde işlerini kaybeden erkeklerin önemli bölümü bugün yeniden istihdam edilirken çocuk sahibi kadınların iş gücündeki payı ABD’de 1,5 yılda yüzde 2,8 azaldı.

Yörüngeyi politika belirleyecek

Raporda görüşlerine başvuru alan ekonomistler, önümüzdeki dönemdeki gelişmelerin büyük ölçüde politika yapımcıların tercihlerine göre şekilleneceğini belirtiyor. Para politikaları ve enflasyon, takip edilecek noktalar olacak. Ekonomistler liderlerin enflasyon baskısını dikkate almaları gerektiğinin altını çiziyor. Ek olarak merkez bankalarının politik baskıya teslim olma riskine de dikkat çekiliyor. Ankete katılanların çoğunluğu merkez bankalarının fiyat istikrarına önem vermeye devam edeceklerini düşünüyor. Raporda küresel ekonominin iyileşmeye devam edeceği görüşü ağırlık taşıırken bunu engelleyecek ciddi risklerin de altı önemle çiziliyor. En önemli nokta ise, kısa vadeli düşünmenin hastalığı iyileştirmek yerine sadece semptomları gidereceği görüşü. Uzmanlar, toplumsal ve ekonomik dönüşümü sağlayacak uzun vadeli yatırımların çok daha önemli olduğunu belirtiyor ve gelişmiş ülkelerin sağladığı devasa paketlerin belki de krizi tarihi bir dönüşüme çevirmek için fırsat olabileceğini vurguluyor.

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ

Dünya Ekonomik Forumu Baş Ekonomistler Raporu’nda iklim değişikliği konusuna ayrı bir bölümde yer veriliyor ve şu değerlendirmeler yapılıyor:

“ABD’nin yılın başlarında Paris Anlaşması’na yeniden katılması, giderek daha fazla sayıda ülke ve kuruluşun sıfır karbon seviyesine ulaşma konusunda taahhütte bulunması nedeniyle, iklim ve çevre konusunda daha fazla ilerleme umudu var. Baş Ekonomistler Topluluğu’nun önemli bölümü, 2050 yılı “sıfır karbon” hedefinin yeterli olmadığını düşünüyor ve bazıları 2035 yılı öncesi için hedefler belirlenmesini öneriyor. Özellikle iklim değişikliğiyle mücadele konusundaki aksiyonların bir öncelik olarak ele alınması gerektiği görüşü hakim. Ankete katılanlar ortalama olarak 2050 hedeflerine ulaşılması ihtimalini, hükümetler için yüzde 50, özel kuruluşlar için yüzde 62 olarak görüyor.”

“PANDEMİLERİN İTİCİ GÜCÜ, TOPLUMSAL EŞİTSİZLİKLER”

♦ ♦ ♦

Koç Üniversitesi Mezuniyet Töreni'ne katılan tıbbi antropolog ve tıp doktoru Paul Farmer, küresel pandeminin toplumsal eşitsizliklerden beslendiğine dikkat çekiyor. Bizden Haberler'in sorularını yanıtlayan Farmer, gelecekte benzer şeylerin yaşanmaması için dünya çapında bu sorunların çözümüne kaynak aktarılması gerektiğini vurguluyor.

Hayatını dünyanın en yoksul insanları için sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesine adanmış tıbbi antropolog ve tıp doktoru Paul Farmer, Koç Üniversitesi 26 ve 27. Lisans ve Lisansüstü Mezuniyet Töreni'ne konuk konuşmacı olarak katıldı. Bizden Haberler'in sorularını cevaplayan Farmer, küresel pandemiye dair önemli değerlendirmelerde bulundu.

Hem ülkeler arasında hem de toplumların kendi içindeki eşitsizlikler her zaman önemli bir sorundu. COVID-19 pandemisi, dünyadaki eşitsizlikleri ve en dezavantajlı kesimleri nasıl etkiledi?

Güçlü bir akademik tıp kültürüne rağmen ABD pandemi döneminde en fazla ölümün yaşandığı ülkelerden biri oldu. Burada gördüğümüz düşük performansla bakmamız gerektiğini düşünüyorum. Bunun hesabını kim verecek? "Kilit işlerde çalışanlar" veya "temel çalışan" terimini biliyorsunuz. Covid-19

salgını başlar başlamaz bu terim birçok dilde öne çıktı. Bu durum neden bu kadar kötü bir performans gösterdiğimizle ilgili bize çok şey anlatıyor. Kim bu çalışanlar? Gıda dağıtım görevlileri, hemşire ve hasta bakıcılar, temizlik personeli vs... ABD'de bunların çoğu beyaz ırktan olmayan topluluklar... Bu kesimler, diğer topluluklara göre hastalanma oranları daha yüksek, tedavi ve korumaya daha az erişimi olan insanlar; Covid-19'da başlıca fay hatları. Brezilya'da durum biraz farklı olabilir ama orada da çok benzer bir eğilim var ve şu anda salgında kötü bir performans gösteren iki numaralı ülke. Bence pandeminin başlangıcında bile, böyle bir eğilim olacağı belliydi ve bunu görmek çok cesaret kırıcı. Şimdi pandeminin yeni bir aşamasına giriyoruz ve bu beni endişelendiriyor. Bu aşamaya "aşı sonrası safha" diyebiliriz. Örneğin geçtiğimiz hafta üretilen aşılardan sadece yüzde ikisi yoksul ülkelerin yoksul halklarına dağıtıldı. Bu konu hakkında yıllardır kalem oynatıyorum ama son pandemiyle birlikte çok daha fazla insan epidemilerin ve pandemilerin temel itici gücünün toplumsal eşitsizlikler olduğunu anlamış durumda. Bunu, sadece bazı insanların maruz kaldığı ve diğerlerinin maruz kalmadığı risklerin farklılığı açısından değil, bizi iyileştirebilecek şeylere veya ilk etapta hastalığın yayılmasını engelleyebilecek şeylere erişim farklılığı açısından da vurguluyorum. Çok tanıdık ve rahatsız edici bir durum. Sosyal eşitsizliklerin farklı toplumsal grupları bu kadar kırılgan hâle getirdiğini görmek istemiyorsak, kaynaklarımızı seferber etmemiz gerekiyor. Bunu yapabileceğimize inanıyorum. Tıp ve sağlık hizmetlerinde sosyal eşitlikleri ele alabileceğimiz bazı örnekler bakabiliriz. Bu yüzden iyimserliğimi koruyorum.

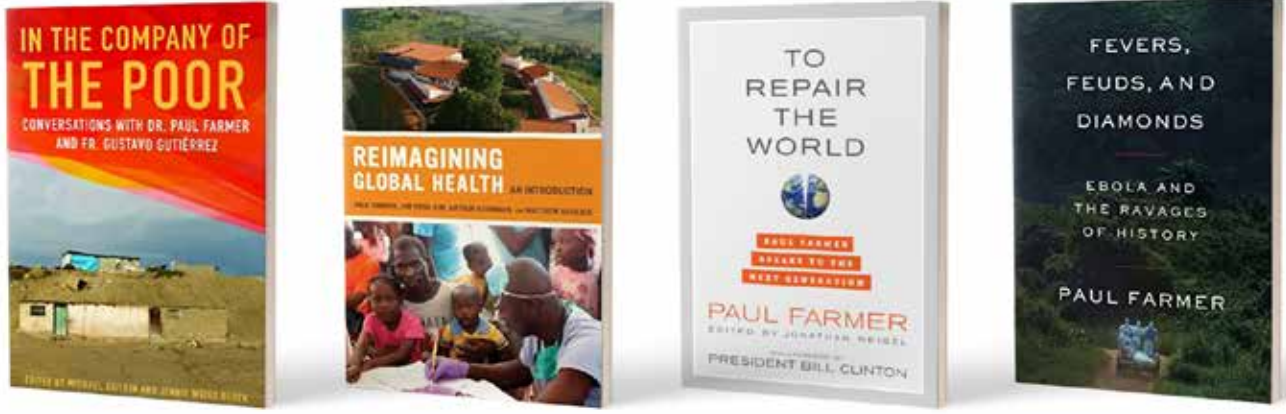
Bu örneklerden bahsedebilir misiniz?

Örneğin, HIV'e küresel bir salgın olarak bakarsanız -ki öyledir- o zaman sadece HIV kapma riskine değil, aynı zamanda

GENÇLERE ESİN VEREN BİLİM İNSANI

Tıbbi antropolog ve tıp doktoru Paul Farmer, hayatını dünyanın en yoksul insanları için sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesine adanmış bir bilim insanı. Farmer, 1987'den bu yana yoksulluk içinde yaşayan hastalar adına araştırma ve destek faaliyetleri sürdüren ve onlara doğrudan sağlık hizmetleri sunan, kâr amacı gütmeyen uluslararası Partners In Health'in (PIH) kurucu direktörlerinden. Partners In Health'in çalışmaları tüm dünyada yoksul topluluklara yönelik sağlık hizmetleri için bir modele dönüştü. Dr. Farmer ile ABD'deki ve diğer ülkelerdeki çalışma arkadaşları, yüksek kaliteli sağlık hizmetlerinin kaynakların sınırlı olduğu ortamlarda ne şekilde sağlanabileceğini gösteren topluluk odaklı, yenilikçi tedavi stratejilerinin geliştirilmesine öncülük etti.

Dr. Farmer'ın hâlen Kolokotronis Kürsüsü'ne sahip olduğu ve Küresel Sağlık ve Sosyal Tıp Bölümü'nün başkanlığını yürüttüğü Harvard Üniversitesi'nden Tıp Doktorluğu ve Doktora unvanları bulunuyor. Farmer, aynı zamanda Boston'daki Brigham and Women's Hastanesi'nde Uluslararası Sağlık Eşitliği Bölümü'nün Başkanı.

Alanında dünyanın en ünlü bilim insanlarından biri olan Paul Farmer, eşitsizliklerin yarattığı sorunlara dikkat çekmek üzere çok sayıda kitap yazdı.

AIDS'i, yani ölümcül bir patojeni kronik bir hastalığa dönüştürebilecek iyi şeylere maruz kalma olasılığına da bakmak gerekir. Bulaşıcı hastalıklar alanındaki eğitimimi 90'ların ortalarında tamamladım. Harvard Üniversitesi'nin eğitim hastanelerinde AIDS'ten pek çok hastamızı kaybediyorduk. Ardından, bir süre sonra AIDS'ten artık insanların ölmediğine, sadece kliniğe kontrol için geldiklerine şahit oldum. Eminim Türk eğitim hastanelerinde de aynı şey olmuştur. Bu yeni gelişme herkesi çok sevindirirse de tüm dünyada eşit bir şekilde ilerlemedi. En çok etkilenen kıta da Afrika'ydı. HIV'in yol açtığı çok sayıda ölüm ve ayrıca büyük tüberküloz salgınları yaşandı. 1995-2002 arası çok zor yıllardı. Sonra, 2002'de ABD Başkanı George Bush, AIDS Yardımı İçin Acil Durum Planı'nı açıkladı. Bu plan, birkaç yıl içinde her şeyi değiştirdi. Bu plan kapsamında Afrika'da milyonlarca insan tedavi oldu. Yani bu, eşitsizliğe yapılan bir müdahaleydi. İster Ruanda'da olun,

ister ABD'de, bir hastalığa uygulanan tedavi ve bakım standardı değişmemeli. Eğer farklıysa bu konuda her zaman bir şey yapılabilir. Bunu Covid-19 için de görüyoruz. Aşı eşitsizliği konusunda bir şey yapılabilir miyiz? Evet, yapabiliriz. Ancak güçlerimizi birleştirmemiz gerekiyor. Bunu görmeyi umuyorum. Belki biraz geç gerçekleşecek ve bu arada pek çok insanı kaybedeceğiz. Ancak yalnızca milyonlarca hayat kurtarmakla kalmayıp aynı zamanda HIV'in anneden çocuğa bulaşmasını da önleyen müdahalenin bir benzerini, aşı konusunda da görebiliriz.

Birçok uzman artık "pandemiler çağında" yaşadığımıza dikkat çekiyor. Covid-19 pandemisi geride kaldığında gelecekte de benzerlerini yaşayabileceğimizi gözetirsek, bugüne kadar yaşananlardan geleceğe dönük çıkarabileceğimiz dersler neler?

Salgın hastalıklar toplumda her zaman çatlaklar arar. Bu gerçeği

"Aşı eşitsizliği konusunda bir şey yapılabilir miyiz? Evet, yapabiliriz. Ancak güçlerimizi birleştirmemiz gerekiyor. Bunu görmeyi umuyorum. Belki biraz geç gerçekleşecek ve bu arada pek çok insanı kaybedeceğiz. Ancak milyonlarca hayat kurtaracağız."

"Gelişim düzeyini artırmanın en iyi yollarından birinin kadınların ve kız çocuklarının koşullarının geliştirilmesi olduğunu çoktan öğrendik. Modern Türkiye'de eğitimde cinsiyet eşitliğini sağlamaya dönük çalışmanın ülkeye muazzam katkısı olduğunu hatırlayın."

GELİŞİM DÜZEYİNİ ARTIRMAKTA KIZ ÇOCUKLARININ ROLÜ

Bugüne kadar yaptığınız çalışmalar arasında kadınlara dönük birçok program yer alıyor. Küresel ölçekte ekonomik toparlanma ve toplumsal iyileşmeye odaklanılan bu günlerde, bu tür programların sürece katkısı ne olabilir?

Gelişim düzeyini artırmanın en iyi yollarından birinin kadınların ve kız çocuklarının koşullarının geliştirilmesi olduğunu çoktan öğrendik. Modern Türkiye'de eğitimde cinsiyet eşitliğini sağlamaya çalışmanın bu ülkeye muazzam katkısı olduğunu hatırlayın.

Ruanda'yı ele alalım. Dünyada en yüksek kadın parlamenter oranına sahip ülke... İskandinav ülkelerinden de fazla. Bu ülke ayrıca son 50 yıl içinde dünya çapında ölüm oranlarında en keskin düşüşleri gören ülkelerden... Neden? Elbette birçok nedeni var. Halk sağlığına, kaynakların eşit dağıtımına, ulusal evrensel sağlık yaklaşımına yatırım yapmak, bunlardan birkaçı. Öte yandan, bu yasaları kim yazıyor, kim onaylıyor? Kabine üyelerinin yarısından fazlası kadın. Hukukçu değilim, ama toplumsal cinsiyet eşitsizliğini yasaklayan Ruanda yasasına, o kongrelerde çıkarılan bazı kanunlara hayranım. Zira kız çocukların eğitimini ve genel olarak toplumsal cinsiyet eşitliğini teşvik ettikleri için çok büyük dönüşler alıyorlar.

kabul ettiğimizde, sağlık sigortası, işsizlik sigortası, konut çözümleri için platformlar (Amerikalılar son yıllarda "platform" sözcüğünü çok sever oldu) kurmamız gerektiğini de hemen görüyoruz. ABD'de son aylarda bu eşitsizlikleri daha erken ve daha iyi bir şekilde ele almak için giderek daha fazla çaba gördüğümüzü söylemekten mutluluk duyuyorum. Bu, önemli. Viral bir hastalıkta pandemilerin nasıl sık meydana geldiği hakkında daha fazla bilgi edinmemiz gerekiyor. Hayvan enfeksiyonlarında gördüğümüz ciddi hastalıklar insan popülasyonuna da sığıyor; dolayısıyla bunların nereden gelmiş olabileceğini öğrenmemiz gerekiyor. Ayrıca, yeni araçlar geliştirmek için temel bilim araştırmalarına yatırım yapmalıyız. Tedavi edici ilaçlar, teşhis araçları ve aşı gibi koruyucu unsurlar önemli.

Örneğin, Covid-19 ortaya çıktıktan kısa bir süre sonra MRNA aşısının geliştirilebilmesi, son on yılda yapılan büyük kamu yatırımları sayesinde oldu. Mart 2020'de Harvard Tıp Fakültesi Dekanı bizi, kıdemli öğretim üyeleri grubunu bir araya getirdi. Biri ayağa kalkıp virüsün geno tipini Çinli meslektaşlarımızdan aldığımızı söyledi ve "Önümüzdeki hafta bu aşıları geliştireceğiz" dedi. Gerçekten de geliştirmeyi başardılar. Kısacası, pek çok konuda hazırlıklı olmamak hayal kırıklığı yaratıyor ama çok daha fazlasının yapılabileceği de açık.

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) pandemiye ilk kez büyük bir sınavdan geçti. Ancak bu kuruluşun da yapabilecekleri, ülkelerin iş birliğine katkıda bulunma isteği ile sınırlı. Sizce dünya bu açıdan hangi noktada?

Önce şunu söylemeliyim: DSÖ var olmasaydı, onu kurmamız gerekirdi. Salgınlarla milliyetçilik yoluyla baş edemezsiniz. Aşı konusu bize bunu gösteriyor. Tablolarda Türkiye'deki rakamları, ABD'deki rakamlar var. Öte yandan, bir pandemi, tanımı gereği tek bir ulusun sınırları içine hapsolamaz. Yani, DSÖ'nün var olması gerekiyor. Önceki Amerikan yönetiminin bir pandeminin ortasında DSÖ'den yanlış bir şekilde ayrıldığını söyleyebilirim. Bana çok ahmakça geliyor, çünkü bize dünyada neler olup bittiğini anlatacak, aşilar gibi konularda düzenleyici standartlar belirleyecek ve ulusal sınırları aşan bir eşitlik planı yapacak uluslararası bir kuruluşa ihtiyacımız var. DSÖ bu büyük sınavı olması gerektiği kadar iyi geçemediyse, bunun nedeni finansmanının çok yetersiz olması. Kaynak bulmak için sürekli çabalyorlar.

Son 30 yılda DSÖ beni de, etrafımdaki başka tıp doktorlarını da zaman zaman hayal kırıklığına uğrattı. Ancak bu organizasyonun daha büyük ve daha güçlü olmasına ihtiyacımız var; özellikle de küresel bir salgınla karşı karşıya olduğumuz böyle zamanlarda...

Gelişmiş birçok ülkede nüfusun önemli bir kesimi artık aşıya ulaşmış durumda. Ancak bu, dünyanın önemli bölümü için Covid-19'un geride kaldığı anlamına gelmeyecek. Üstelik yeni varyantlar da herkes için tehdit olmaya devam edebilir. Dünya kamuoyu bu durumun ne kadar farkında?

Emin değilim, dünya halklarının bu konuda çok dikkatli ve uyanık olması lazım. Yeni varyantlar konusunda çok huzursuzum, hepimiz huzursuz olmalıyız. Geliştirilen bazı aşıların enfeksiyonu yeterince baskılamadığı veya bu varyantlara yeterince etki etmediği açık. Bu sebeple aşırı baskın türe

uyarlamamızı sağlayacak temel bilime yatırım yapmalıyız. MRNA aşıları, bu konuda yıllardır gördüğüm en büyük yatırımlardan biri. Ama bence hepimiz endişelenmeliyiz. Örneğin İsrail, Brezilya, Seyşeller gibi ülkelerde, Avrupa ve Kuzey Amerika'da yüksek aşılama oranları olmasına rağmen salgının devam ettiğini gördük. Bu konuda herkesin farkındalığının yüksek olması lazım.

Zor geçen yaklaşık bir buçuk yılın ardından hepimizin kendimizi güvende hissetmeye ihtiyacı var. Ancak riskler geride kalmış değil. "Normalleşme" sürecinde "açılma" yönündeki adımlar sizce doğru ilerliyor mu? Bu süreçte toplumsal psikoloji nasıl yönetilmeli? Bireyler olarak biz nasıl davranmalıyız?

Her şeyden önce, bir doktor ve bir insan olarak, her şeyin eskisi gibi olmasını isteyen insanlara sempati duyduğumu söylemek istiyorum. Tabii eskinin de pek iyi olmadığını eklemek isterim. Örneğin,

ABD'de Ulusal Sağlık Sigortası'yla ilgili büyük problemler var. Bu yüzden, daha iyi bir "yeni normal" arıyoruz. Türkiye'de de böyle olduğunu tahmin ediyorum. Bunları söyledikten sonra, normale dönüşün olmayacağını belirtiyim, özellikle de aşıya erişim bu derece eşitsiz bir zemindeyken. Size geçtiğimiz haftadan bir örnek vereyim. Dün New York'taydım. Herkesi dışarıda görmek heyecan vericiydi kuşkusuz. İnsanlar kapatılamaz. Kapatılmaları, hangi politik sistem içinde olursa olsun uzun süre işe yaramaz. Elbette ekonomi için de maliyetli olur ama o ekonomilerin de insan yapımı olduğunu unutmayalım. Dünyada aşının henüz ulaşmadığı ülkeler var. Tek bir ülke içinde de aşıları insanlarla aşı olmamış insanların maruz kaldığı riskler söz konusu. Ayrıca ciddi Covid-19 vakalarının çoğunu önleyebilecek yeni teknolojilerin henüz mevcut olmaması, durumu daha da kötüleştiriyor. Belki de yapabileceğimiz en iyi şey maske takmak ve sosyal mesafeyi korumak.

Paul Farmer, kaynakların sınırlı olduğu ortamlarda yüksek kaliteli sağlık hizmetlerinin ne şekilde sağlanabileceğini gösteren yenilikçi tedavi stratejilerinin geliştirilmesine öncülük etti.

*“Koç
Üniversitesi’nin
misyonuna
bakın mesela:
‘En üst düzeyde
ahlaki değerlerle
donatılmış,
toplumsal
sorumluluk bilincine
sahip bireyler
yetiştirmek...’
Pandeminin
ortasında nasıl
üst düzeyde ahlaki
değerleriniz olur?
Başkalarını da
düşünerek...”*

Dün New York’tan dolu bir uçakla döndüm. Her koltuk doluydu ve maske takmak zorunda kaldık. “Ben aşı oldum, maske takmayacağım” diyebilirdim. Aşılı olduğunuz hâlde maske takmak, başkaları için yaptığınız bir şeydir. Belki başka insanlar aşı olmamıştır, bilemezsiniz. Anlaşılır bir şekilde dışarı çıkmaktan korkan bazı insanlara saygınızdan böyle davranırsınız. Bakın, ABD’de kaç kişiyi kaybettik... Brezilya’ya bakın... Dört yüz Brezilyalıdan biri bu pandemi nedeniyle öldü. Bütün bunlar sadece kendimizi değil, başka insanları düşünmemiz gerektiğini, bazı şeyleri onları korumak için yaptığımızı gösteriyor. Koç Üniversitesi’nin misyonuna bakın mesela: “En üst düzeyde ahlaki değerlerle donatılmış, toplumsal sorumluluk bilincine sahip bireyler yetiştirmek...” Pandeminin ortasında nasıl üst düzeyde ahlaki değerleriniz olur? Başkalarını da düşünerek.

Uzun yıllardır dünyadaki en dezavantajlı kesimlerin karşılaştığı sağlık sorunlarına çözüm yaratmak için büyük bir mücadele veriyorsunuz. Bu esnada gördüklerinize rağmen umudunuzu korumayı başarıyorsunuz. Bu umudun kaynakları neler?

Ruanda’da 10 yıl yaşadım; iki çocuğum orada doğdu. Orada kısa süre içinde yaşanan gelişimi görmek çok heyecan vericiydi. İyimserliğimi koruyabilme sebeplerimden biri şu: Zor bir sağlık sorunu için zaman, enerji ve kaynak yatırımı yapıldığında başarısız olduğunu hiç görmedim. Gerekli yatırımı yaptığınızda büyük değişiklikler görüyorsunuz.

Elbette Covid-19, iyimserliği kıran bir pandemi oldu. Çok fazla ölüm yaşandı. Ama bunun neden böyle olduğuna dair -tıbbi terim kullanırsak- bir teşhis koyabiliriz. Gelecekte bunu önlemek için yatırım yapabiliriz. Bu yüzden, meslektaşlarımla bir sorun için 10 yıl

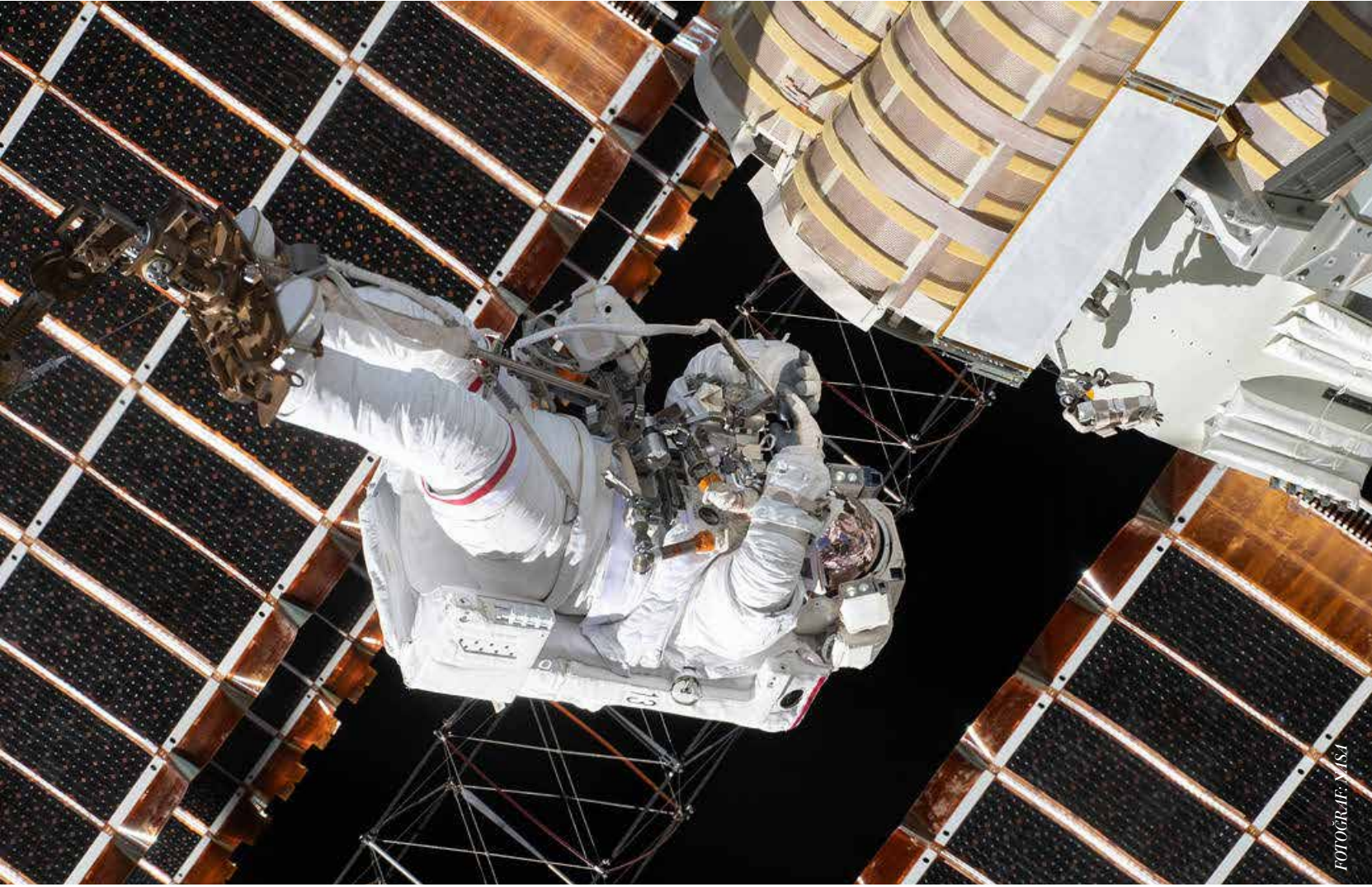
boyunca mücadele eder ve başarısız olursak, mutlaka haberiniz olur.

İnsan kapasitesinden bahsediyorsunuz...

Kesinlikle... Koç Üniversitesi mezuniyet töreninde konuşma yapma sebeplerimden biri de bu. İnsan kapasitesi en fazla okullarda, üniversitelerde, yüksek öğretim kurumlarında gelişir. İşte bu yüzden Ruanda’da küresel sağlık alanında eşitliğe odaklanan bir üniversite kurduk. Burada eğitim alan öğrencilerin keşfettikleri, icat ettikleri şeyler, bizimkilerden daha iyi olacak. İnsanlığın ilerlemesinin bir göstergesi olacak. Biz onların potansiyellerini sonuna kadar geliştirmelerine izin verirsek olacak... Bir üniversitenin hedefi bu olmalıdır.

Üstlendiğiniz görevler nedeniyle gençler ile yakın temastasınız ve onlar için güçlü bir ilham kaynağısınız. Herkes için eşit fırsatların sunulduğu, daha adil, gezegenimiz ile daha barışık bir gelecek yaratmak üzere görev üstlenmeye hazır birçok genç var. Onlara tavsiyeleriniz neler olur?

Yine “etik, ahlaki değerler” konusuna değineceğim. Mühendis, bilim insanı, hemşire veya yönetici; nasıl bir işiniz veya mesleğiniz olursa olsun, önceliğiniz bu olmalı. Başkalarının iyiliğini nasıl düşünebilirsiniz? Bu içgüdüyü kendi içinizde nasıl geliştirebilirsiniz? Sadece kendi ülkenizde değil, dünyanın her yerinde... Dünyanın çok geniş olduğunu ve yeni neslin dünyanın sorunlarıyla meşgul olduğunu görüyorum. Koç Üniversitesi gibi prestijli bir üniversiteden mezun olma şansına sahip herkes sadece kendi sorunlarının değil, dünyanın bazı sorunlarının çözülmesine nasıl katkıda bulunacak? Her genç üniversite mezununun kendisine bu soruyu sormasını tavsiye ediyorum.

FOTOĞRAF: NASA

UZAYDA DERİN REKABET

♦ ♦ ♦

Uzayın derinlerindeki rekabet hız kazandı. Temmuz ayında uzaya çıkmayı planlayan ünlü girişimci Jeff Bezos, bu alanda önemli yol almış olan Elon Musk ile rekabetini uzaya taşıdı. Mars'a giden ülke sayısı artıyor, diğer gezegenler sırada... ABD, Rusya ve Çin, uzayda istasyon kurma yarışında önemli adımlar atarken Hindistan da yeni projeler peşinde. Yazılım, donanım, telekom gibi alanlarla kol kola girerek büyüyen uzay sektörü, trilyon dolarlık hacme doğru koşuyor.

Küresel uzay sektörü, son yıllarda muazzam bir atakta. Devletlerin bu alandaki yarışına özel sektörün de katılması, Jeff Bezos ve Elon Musk gibi önemli girişimcilerin sektörde güçlü bir yer edinmesi gibi etkenlerle uzay ekonomisinin geleceğine dair projeksiyonlar yeniden şekilleniyor. Uluslararası yatırım bankası Morgan Stanley, 2040 yılında sektördeki gelirin 1 trilyon doları aşacağını tahmin ediyor. Bu hızlı büyümedeki en önemli etkenlerden biri, sektörün geleneksel alanları aşarak yazılım, donanım ve telekom gibi sektörlerle artık daha güçlü şekilde uzanıyor olması. Bankanın tahminlerine göre gelecekte sektördeki büyümenin önemli bölümü, uydular aracılığıyla sağlanan geniş bant internet hizmetlerinden gelecek. Bu hizmet, dünyada internet erişiminin bulunmadığı ya da zayıf olduğu bölgeler için önemli avantajlar sağlayacak. Diğer yandan otonom otomobiller, nesnelerin

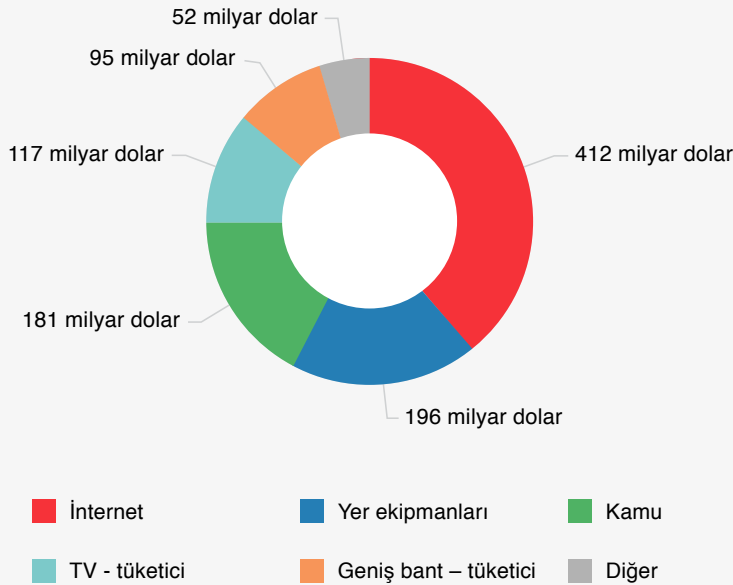
interneti, yapay zekâ, sanal gerçeklik gibi alanlar da uzay teknolojilerine talebi artıracak. Mevcut uyduların giderek ticari yaşam sürelerini tamamlaması ve ilgili ekipmanların üretiminin kolaylaşması talebi artırırken yeniden kullanılabilir roketlerin devreye girmesi maliyetleri düşürecek. Morgan Stanley, uydu maliyetinin 60 milyon dolara düştüğüne dikkat çekerek yeniden kullanılabilen roketlerle bu tutarın 5 milyon dolara kadar inebileceğini öne sürüyor. Banka, Şubat ayında yayımladığı raporunda ise "yeni uzay ekosistemi"nin arkasındaki itici güçleri analiz ediyor. Bunların arasında uydu imalatı, uydu kanalıyla internet hizmeti, uzay araştırmaları, uydu yoluyla Dünya gözlemi, astroid madenciliği, uzay çöplerinin bertaraf edilmesi, uzay turizmi, uzay sektörüne dönük yazılım-donanım üretimi gibi çok sayıda alt sektör bulunuyor.

Bütün bu alanlardaki büyüme, küresel uzay sektörünün büyük bir hızla gelişmesini sağlayacak.

Ülkeler arasındaki büyük yarış

Devletler arasındaki büyük uzay yarışının tarihi, 1957 yılına kadar uzanıyor. Sovyetler Birliği'nin o dönemde uzaya yolladığı Sputnik-1 roketi ile start alan yarış, ABD'nin Ay'a inmesiyle yeni bir ivme kazandı ve uzaya hâkim olma çabası, bugün de farklı ülkelerin katılımıyla devam ediyor. Şu anda Mars yüzeyinde ABD ve Çin'in keşif araçları dolaşıyor; gezegenin yapısını, atmosferini, yer altını inceliyor, örnekler alıyor, fotoğraflar yolluyor. Birleşik Arap Emirlikleri ise 2020 yılında fırlattığı Hope isimli roket ile Mars'ı yörüngeden izliyor. Uzay araştırmaları alanında atılım yapan ülkelerden bir diğeri olan Hindistan ise geçtiğimiz kış Ay'a inen dördüncü ülke olma unvanına çok yaklaştı. Ancak inişe 2 kilometre kala keşif aracıyla irtibatın

2040* yılında küresel uzay ekonomisi

(*) Tahmin

Kaynak: Satellite Industry Association, Morgan Stanley Research, Thomson Reuters.

Uluslararası yatırım bankası Morgan Stanley'in tahminlerine göre 2040 yılında uzay ekonomisi, 1 trilyon doları aşacak. Bu hızlı büyümedeki en önemli etkenlerden biri, sektörün geleneksel alanları aşarak yazılım, donanım ve telekom gibi sektörlerle artık daha güçlü şekilde uzanıyor olması.

TÜRK ASTRONOT 2023'TE YOLA ÇIKACAK

Türkiye, uzay serüvenine 1994'te Türksat 1A uydusunu göndererek başladı. Ülkemizin şu anda 4'ü haberleşme, 3'ü gözlem olmak üzere aktif 7 uydusu bulunuyor. Türkiye Uzay Ajansı'na (TUA) ayrılan devlet bütçesi 2021 itibarıyla 40 milyon doları buluyor ve yeni hedefler doğrultusunda bütçenin artırılması planlanıyor. Türkiye'nin uzay politikaları alanındaki 10 yıllık vizyon, strateji, hedef ve projelerini içeren Milli Uzay Programı'na göre 2023'te Ay'a roket fırlatılması öngörülüyor. İlk Türk astronotu bilim misyonu ile Uluslararası Uzay İstasyonu'na gönderilecek. Astronot kelimesi yerine de tıpkı Rusça, Çince ve Fransızca da olduğu gibi Türkçe bir versiyon bulunacak.

1957 yılında başlayan uzay yarışı, hız kazanarak devam ediyor. ABD ve Çin'in keşif araçları Mars yüzeyinde dolaşırken Birleşik Arap Emirlikleri'nin aracı, kızıl gezegeni yörüngeden izliyor. Uzay araştırmaları alanında atılım yapan ülkelere biri olan Hindistan ise Mars'a gitmek üzere hazırlıklarını sürdürüyor.

kesilmesi nedeniyle bu gerçekleşemedi. İnsanlı uzay programına 2007'de başlayan Hindistan 2024'te de üç astronotu uzaya göndermeyi planlıyor. Hindistan Uzay Araştırma Örgütü (ISRO), Aralık 2026'da Venüs araştırma aracını fırlatacak. ISRO'nun proje aşamasındaki görevi ise Mars'a gitmek. Diğer yandan Çin ve Rusya, Uluslararası Ay Araştırma İstasyonu inşa etmek üzere kendi programlarını açıkladı. Japonya

ve 22 üyesi bulunan Avrupa Uzay Ajansı (ESA) ise Merkür'e araç yollamak için çalışmalarını sürdürüyor. Ülkelerin uzay ajanslarının bütçelerine baktığımızda NASA 23 milyar dolarlık bütçesiyle başı çekiyor. ABD'nin uzayda da en büyük rakibi olan Çin'in uzay ajansı 8 milyar dolarlık bütçeye sahip. Avrupa Uzay Ajansı 6 milyar euro ile çalışmalarını sürdürürken bu alanda Hindistan ve Rusya 2 milyar dolar, İngiltere 374 milyon sterlin, Almanya 1,1 milyar euro, Japonya 500 milyon dolar ayırmış durumda.

Amazon'un kurucusu Bezos atakta

Ülkeler arasındaki rekabet devam ederken, özel sektör de uzay yarışında söz sahibi olmaya çalışıyor. Hatta özel sektörün girişimci ruhu, ilginç uygulamalara da yansıyor. Bunlardan biri de, haziran ayında internet üzerinden yapılan bir açık artırmaydı. Bu ilginç açık artırmada 159 ülkeden 7 bin kişi, Blue Origin şirketinin temmuz ayında yapacağı uzay yolculuğuna katılmak için yarıştı ve boş olan tek koltuk 28 milyon dolara alıcı buldu. Amazon'un kurucusu olarak iş dünyasında kendine önemli bir yer edinen, Blue Origin'in de kurucusu olan Jeff Bezos, açık artırmayı tercih etmelerinin nedenini,

Mars'ta dokuzuncu yılını kutlamaya hazırlanan Curiosity keşif aracı, gezegenin mikrobiyolojik canlı yaşamına ev sahipliği yapmış olabileceğine dair kanıtlar topladı.

“uzay yolculuğuna olan talebi ölçmek” olarak açıklamıştı. Zirâ Dünya ve Ay yörüngesinde uzay turizmi amacıyla kurulan şirket, önümüzdeki yıllarda uzay yolculuğunu sürekli hâle getirmeyi planlıyor. Jeff Bezos ve kardeşinin de katılacağı temmuz ayındaki yolculuk için yapılan açık artırmaya gelen rekor teklife rağmen, sonraki yolculuklarda fiyatın 200 bin ila 250 bin dolar arasında olacağı tahmin ediliyor.

Elon Musk'ın SpaceX'i tarihe geçti

Özel şirketlerin uzaya dönük ilgisi, kuşkusuz Blue Origin ile sınırlı değil. Başta ABD olmak üzere birçok ülkede özel sektör kuruluşları, uzaya dönük farklı projeler geliştiriyor ve uyguluyor. Jeff Bezos gibi dünyanın en zengin kişilerinden biri olan Elon Musk'ın kurduğu SpaceX de bunlardan biri. 2020'de Crew Dragon isimli roketiyle Uluslararası Uzay İstasyonu'na (ISS) Amerikan Ulusal Havacılık ve Uzay Dairesi (NASA) dışında astronot taşıyan ilk özel şirket olarak tarihe geçen SpaceX, geçtiğimiz aylarda ISS'ye dört astronot daha götürdü. 50 yıl aradan sonra Ay'a iki astronot indirmeyi planlayan NASA bu görev için yine SpaceX'i seçti. Şirketin Starship adlı roketi Mars'a gitmek için hazırlanıyor. Eylül ayında bir milyarderi ve şirketin piyango çekilişini kazananları uzaya çıkarmayı hedefleyen şirket, 2022'de ise üç iş insanını Uluslararası Uzay İstasyonu'na göndermeyi planlıyor.

Özel şirketler 306 milyar dolar harcadı

Uzay sektörüne dair araştırmalar yapan ve istatistikler tutan Space Foundation'ın verilerine göre küresel uzay ekonomisi 2020'de 423 milyar dolara ulaştı. Bu harcamanın büyük bölümü özel şirketler tarafından gerçekleştirildi. Yine bu alanda araştırma yapan Euroconsult'a göre özel sektör kuruluşlarının yaptığı harcama, 306 milyar dolar civarında oldu. Verilerden de görüldüğü gibi

araştırmalar ve uzay projelerinde özel şirketler, kamu kuruluşlarıyla yarışır hâlde.

Bu şirketlerden biri de Sir Richard Branson tarafından 2004 yılında kurulan Virgin Galactic. Şirketin kuruluş amacı ticari uzay seferleri yapmak; yani uzaya turist çıkarmak. Amacına ulaşmak üzere olan Virgin Galactic, ilk seferini yakın zamanda yapmayı planlıyor. Şirketin internet sitesinde “Bizimle uzayda uçmak ister misiniz?” başlıklı bir başvuru formu da bulunuyor. 200 bin ila 250 bin dolar arasında fiyatla satılan biletler için 600 civarı rezervasyon oluşturulduğu belirtiliyor. Şirketin üzerinde çalıştığı ve tanıtımını da yaptığı yeni nesil süpersonik

jetler ise tüm uzay ve havacılık ilgilileri tarafından merakla bekleniyor. Üç girişimci arasında yaşanan rekabet kızışmaya devam ederken uzay yolculukları için de harcamaların giderek artacağı öngörülüyor. Elon Musk, Mars'ta bir koloni kurmaktan bahsederken; Jeff Bezos uzun uzay yolculukları planlıyor. Richard Branson ise turistik amaçlı kısa yörünge altı geziler düzenlemeyi hedefliyor. Henüz ilk adımlarını atmakta olan uzay turizminin popülerleşmesi ve daha ucuz hâle gelmesi de giderek daha fazla sayıda insanın bakışlarını yıldızlara yöneltmek hayal kurmasına neden olacak gibi gözüküyor.

Space Foundation'ın verilerine göre küresel uzay ekonomisi 2020'de 423 milyar dolara ulaştı. Yine bu alanda araştırma yapan Euroconsult'a göre özel sektörün yaptığı harcama, 306 milyar dolar civarında oldu.

UZAYDA İSTASYON SAVAŞLARI

Ülkeler arasında yaşanan rekabette dikkat çeken alanlardan biri, yeni uzay istasyonu kurma. Şu anda aktif olan Uluslararası Uzay İstasyonu'na (ISS) ilk astronotlar 2000 yılında ulaştı. Bu istasyon ABD, Rusya, Kanada, Japonya ve Avrupa uzay ajansları tarafından ortak kullanılıyor ve ISS'in en fazla 2030 yılına kadar görev yapması bekleniyor. Bu nedenle yeni uzay istasyonuna, hatta birkaç istasyona ihtiyaç duyuluyor.

Rusya Uzay Ajansı uluslararası ortaklarıyla anlaşmalarının 2024 yılında sonlanacağını ve kendi uzay istasyonlarını kurmayı planladıklarını duyurdu. Çin ise Tiangong adı verilen kendi istasyonunun ilk modülünü Nisan ayında uzaya fırlattı. Tiangong'un 3 yılda tamamlanması, toplam 10 yıl hizmet vermesi bekleniyor. Hindistan'ın uzay istasyonu ise şimdilik proje aşamasında. 2023'te başlayıp 2030'da tamamlanacak küçük bir istasyon olması öngörülüyor. NASA ise Ay yörüngesine kuracağı ve derin uzay araştırmaları yapmanın yanı sıra Ay'a astronot indirme işlevini de görecektir olan Artemis istasyonunu 2024'te tamamlamayı planlıyor.

YAZ SICAKLARINDA KALP SAĞLIĞINA DİKKAT!

♦ ♦ ♦

Uzun ve kaliteli bir yaşam için yaz aylarında kalp sağlığını korumaya daha fazla özen göstermemiz gerekiyor. Koç Üniversitesi Hastanesi Kardiyoloji Bölümü'nden Uzm. Dr. Onur Baydar, yaz sıcaklarının kalp sağlığına etkilerini ve bu dönemde nelere dikkat edilmesi gerektiğini anlattı.

YAZI
Arzu Erdoğan

*Koç Üniversitesi
Hastanesi Kardiyoloji
Bölümü'nden
Uzm. Dr. Onur Baydar*

Kişiden kişiye ve yaşa göre değişse de kalbimiz günde ortalama 104 bin, yılda 38 milyon kez kasılarak içindeki kanı vücudumuza pompalıyor. Vücudumuzdaki organları ayakta tutan ve hiç izin yapmadan çalışan kalbimize destek vermek, onu korumak uzun ve kaliteli bir yaşam sürmemiz için çok önemli. Yaz aylarına girerken bu, daha da kritik hâle geliyor çünkü hava sıcaklıklarının yükselmesiyle birlikte vücutta tuz, elektrolit ve su kaybı da artıyor. Bu da en hayati organlarımızdan biri olan kalbin üzerinde baskı yaratıyor. Koç Üniversitesi Hastanesi Kardiyoloji Bölümü'nden Uzman Dr. Onur Baydar "Su kaybıyla birlikte ciltte kan dolaşımının artması, hayati organlara giden kan akımının azalmasına neden olabilir. Bu nedenle, kalp hastalığı olan kişilerin rahatsızlıkları el verdiği müddetçe vücuttaki su dengesini gözetmeleri ve alınan sıvı miktarıyla kaybedilen sıvı miktarının dengede tutulması gerekiyor" diyerek özellikle sıvı kaybının çok önemli olduğunu vurguluyor. Çünkü sıcak hava sıvı ve tuz kaybını artırarak, kanın pıhtılaşma oranının da yükselmesine neden oluyor. Bu da kalbin iş gücünü artırarak beslenmesini zorlaştırıyor. Peki, sıcak havalarda kalp sağlığını korumak için neler yapmalı? Uzm. Dr. Onur Baydar dengeli beslenmenin ve vücudun kaybetmiş olduğu mineral ve sıvıların dengeli bir şekilde yerine

konmasının önemine dikkat çekmenin yanı sıra tansiyon hastalarına dönük özel bir uyarıda bulunuyor. Tansiyon takibinin düzenli yapılması, düşük tansiyona meyilli olunması durumunda, kullanılan ilaçların düzenlenmesi için mutlaka tıbbi destek almanın önemli olduğunu söylüyor. En önemli noktalardan biri ise akciğer, kalp ve damar sağlığı üzerinde olumsuz etkilere sahip olan klimatize ortamlara dikkat etmek.

Klimalar 24 derecede, yürüyüşler ise serin saatlerde

"Sıcak-soğuk dengesinin uygun kurulmaması, sıcak ve soğuk ortamlar arasında hızlı yer değiştirme, kan damarlarının çalışması üzerinde etkili olabiliyor; ani damar genişlemesi veya kasılması görülebiliyor. Bu da kalp üzerinde yükün artmasını ve kalp damarlarının kalbi beslemesini olumsuz etkileyebiliyor" diyen Uzm. Dr. Onur Baydar, klimatize ortamlarda ısı ayarının 24 derecenin altına getirilmemesi, ani sıcak-soğuk ortam değişikliği yapılmaması, klimanın esintiyle doğrudan temastan kaçınılması konularında uyarıda bulunuyor. Kalp sağlığının korunması için en önemli noktalardan biri de egzersiz yapmak. Özellikle de tempolu yürüyüş... Çünkü tempolu yürüyüş; kalbin yükünün azaltılmasında, damar yapısının düzenlenmesinde, vücuttaki yağ dengesinin korunmasında en büyük

Sıcak hava, vücuttaki sıvı ve tuz kaybını artırarak kanın pıhtılaşma oranının da yükselmesine neden oluyor. Bu da kalbin işgücünü artırarak beslenmesini zorlaştırıyor.

yardımcı olarak öne çıkıyor. Peki yaz sıcaklarında bu nasıl olacak? Uzm. Dr. Onur Baydar, yaz sıcaklarında yüzme, aerobik ve yürümek gibi fiziksel aktivitelerin önemini vurgularken, bu sporların sabah veya akşam, günün en serin olduğu saatlerde yapılması gerektiğini belirtiyor. "Her gün yaklaşık 30 dakika tempolu yürüyüş ile haftanın en az beş günü bu alışkanlığı devam ettirmek kalp sağlığını korumada önemli bir rol oynayacaktır" diyor.

Akdeniz tipi diyet, kalp sağlığını koruyor

Dengeli beslenme ve doğru sıvı tüketimi de kalp sağlığını korumak için çok önemli. Peki, yaz ayları için bu konuya özel bir önem göstermek gerekiyor mu? Uzm. Dr. Onur Baydar, "Yaz aylarında da meyve ve sebze tüketiminin ön planda olduğu ve doymuş yağlardan ziyade doymamış yağları içeren Akdeniz diyeti tipi beslenme, kalp ve damar sağlığı açısından uygun

"Yaz aylarında meyve ve sebze tüketiminin ön planda olduğu ve doymuş yağlardan ziyade doymamış yağları içeren Akdeniz diyeti tipi beslenme, kalp ve damar sağlığı açısından uygun olacaktır. Tuz, maden suyu, meyan kökü gibi tansiyonu yükseltebilecek yiyecekleri aşırı tüketmemekle birlikte, vücudun kaybettiği suyu yerine koymak açısından yeterli ve uygun sıvı tüketimine özen gösterilmeli"

olacaktır. Tuz, maden suyu, meyan kökü gibi tansiyonu yükseltebilecek yiyecekleri aşırı tüketmemekle birlikte, vücudun kaybettiği suyu yerine koymak açısından yeterli ve uygun sıvı tüketimine özen gösterilmeli" diyor ve önemli bir uyarı yapıyor: "Tek başına alınan sıvı miktarının fazla olması da, vücudun sıvı miktarını artırıp, kalp yetersizliği tablosunu kötüleştirebilir. Fazla vücut sıvısının atılabilmesi için kullanılan idrar söktürücüler doktor önerisi ve kontrolünde alınır. Fazla sıvı tüketimiyle atılan sıvıların yeniden vücutta birikmesine engel olunması için, günlük alınması gereken sıvı miktarını geçmemeye özen gösterilmelidir. Bu miktar günde 1,5-2 litre arasında değişir. Söz konusu miktar su, meyve suyu, çay, kahve, süt, ayran, çorba gibi tüm sıvı gıdaları da içerir."

Yaz mevsiminin olumlu yönleri

Peki, yaz ayları kalp sağlığı için sadece zararlı etkilere mi sahip? Uzm. Dr. Onur Baydar, bu soruyu şöyle yanıtlıyor: "Yaz mevsiminin kalp sağlığı üzerinde olumlu etkileri de var kuşkusuz. Örneğin yüksek tansiyonu olan hastaların tuz ve su kaybıyla birlikte tansiyonları normal seviyelere yaklaşabiliyor. Kalbin iş gücünün azalmasıyla, damarların yükü azalabiliyor, ileri düzeyde kalp yetmezliği olan hastalarda da akciğer ödemi sıklığı ve hastaneye bu nedenle yatışlar geriliyor. Ayrıca grip, nezle, zatürre gibi solunum yolu enfeksiyonlarının sıklığı azaldığı için kalbin akciğer pompa fonksiyonuna zarar verebilecek durumlar daha az görülüyor."

Kalp sağlığını korumak için gerekli önlemleri almanıza rağmen çarpıntı, göğüs ağrısı, göğüste baskı tarzında ağırlık hissi, kolda uyuşma, bulantı, kusma, ayağa kalkınca göz kararması, baş dönmesi, bayılma hissi ya da bayılma gibi problemler yaşıyorsanız, bu kalp sağlığı ile ilgili sorunlara işaret edebilir. Uzm. Dr. Onur Baydar, bu tür durumlarda tıbbi yardım almanın önemini hatırlatıyor.

ATATÜRK'ÜN SİNEMASI

♦♦♦

Tarihçi Ali Özuyar'ın Yapı Kredi Yayınları'ndan çıkan kitabı "Gazi'nin Sineması"nda yeni belgeler ve birinci elden kaynaklardan yola çıkarak Atatürk'ün sinemayla ilişkisi, derinlikli ve bütünsel bir yaklaşımla ele alıyor. Bir solukta okunacak sürprizlerle dolu bir kitap...

YAZI

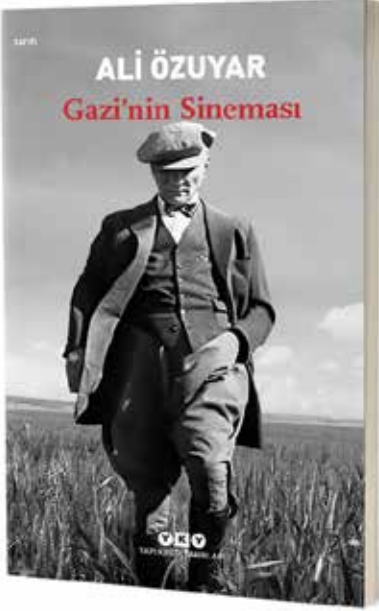
Mine Akverdi Denктаş

Batı Cephesi'nde Yeni Bir Şey Yok, Şehir Işıkları, Kongre Eğleniyor ve İstanbul Sokakları'nda, Atatürk'ün seyrettiği filmlerden birkaçıydı.

Atatürk hangi filmleri izler, hangi sinemalara giderdi? Ne tür filmlerden hoşlanırdı? En beğendiği sinemacı ve oyuncu kimdi? Hangi filmi tekrar tekrar seyredip kahkahalarla gülerdi? Hangi filmde rol aldı? Yazdırdığı film senaryosu neydi? Mustafa Kemal Atatürk'e dair bu merak uyandıran soruların cevapları tek bir kitapta saklı. Yapı Kredi Yayınları'ndan çıkan Ali Özuyar imzalı "Gazi'nin Sineması", Atatürk'ün beyaz perdeyle ilişkisinin hiç bilinmeyen detaylarını gün yüzüne çıkarıyor. Sinema tarihimize ışık tutan kitaplarıyla tanınan Ali Özuyar, arşivlerin derinliklerinden bulup çıkardığı birçok ilginç bilgi ve belgeyle hazırladığı bu titiz

çalışmasında hem Atatürk'ün kişisel hayatına, hem sinemayla çok boyutlu ilişkisine, hem de sinema aracılığıyla Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarına, dönemin sosyokültürel yapısına ve modernleşme yolculuğuna da yepyeni ve şaşırtıcı bir pencere açıyor. Sorularımızı cevaplayan Ali Özuyar, kitabı hazırlama sürecini şu sözlerle anlatıyor: "Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün sinemaya ilgisi ve ona atfettiği önem az çok biliniyordu. Ancak bunların birçoğu rivayete ve anekdotlara dayalı bilgilerden oluşuyordu. Bunları derleyerek Gazi'nin sinemaya olan ilgisinin sadece bir fotoğrafı çekilebilirdi. Ben bunun biraz ötesine geçmek istedim."

Atatürk, seyircilerin arasına karışarak ya da Çankaya Köşkü'nde el ayak çekilip kendi başına kaldığında film seyretmeyi çok seviyordu. Bazen hüzünleniyor, gözleri doluyor, gülümsüyor ve kahkahalar atıyordu.

Özuyar, Erken Cumhuriyet Dönemi'nde sinemanın dış politikaya etkileri üzerinde çalışırken Cumhurbaşkanlığı Arşivi'nden talep ettiği belgelerin bu kitabın ortaya çıkmasına vesile olduğunu söylüyor: "Gönderilen belgeler arasında Çankaya Köşkü'nde kurulan sinema salonu, Köşk'e İstanbul'dan ve yurt dışından getirilen filmler, satın alınan sesli sinema makinesi, Gazi'nin manevi kızlarının sinema ücretleri vb. konularda az sayıda belge de bulunuyordu. Hiçbir yerde yayımlanmamış ya da bilimsel bir çalışmada konu edilmemiş olan bu belgeler, Atatürk'ün sinemaya bakışı hakkında yepyeni bilgiler veriyordu. Bunlar arasında beni en çok şaşırtan Gazi'nin sinema hakkındaki derinlikli bilgisi ve sinemaya atfettiği önem oldu. Sinemanın doğasını, toplumsal ve sanatsal işlevini, iç ve dış politikadaki rolünü ve bir propaganda aracı olarak kitleler üzerindeki etkisini biliyor; devlet başkanı olarak da sinemayı rejimin ülkede yerleşmesinde, inkıpların halka benimsetilmesinde, toplumun eğitim-kültür seviyesinin yükseltilmesinde önemli bir araç olarak görüyordu. Ayrıca sinemayı bir 'yönetmenlik' sanatı olarak değerlendiriyordu. Sinema dünyasındaki gelişmelerden haberdar, sinema kültürüne de vâkıftı."

Ali Özuyar ayrıca kitabındaki bütün bu bilgi ve belgelerin Atatürk'ün iç dünyasıyla ilgili bazı ipuçları verdiğini de söylüyor: "Tüm dünya kendisini hayranlıkla izlese de etrafında hep kalabalıklar olsa da Gazi, sonuçta yalnız biri. Unvanlarından ve tarihin ona biçtiği rolden kaçamayan bir lider. Sıradan biri olmayı ve halkın arasına karışarak hayatını herkes gibi yaşamayı özlüyor. Bu özlemini Afet İnan Hanım'a ve Cemal Granda gibi hizmetinde bulunanlara söylüyor. Sık sık seyircilerin arasına karışıp film seyretmek istemesi bundan... Halkla her daim birlikte olmayı arzuluyor. Köşkte el ayak çekilip de kendi başına kaldığında sanat, özellikle de sinema devreye giriyordu. Film seyredirken

duygu durumu değişiyor; karakterlerin yaşadığı olaylar ve içine düştükleri durumlar karşısında hüzünleniyor, gözleri doluyor, gülümsüyor ve kahkahalar atıyordu. Çankaya Köşkü'nün Nöbet Defteri'ne baktığınızda bunu görebiliyorsunuz. Örneğin 1933 yılının 2-30 Mart tarihleri arasında sekiz gece, geç saatlere kadar film seyretmiş. Nöbet Defteri'nde şöyle yazıyor: '4 Mart 1933 – Gece sinema seyrettiler ve saat 02.30'da yattılar.'"

Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün beyaz perdeyle ilişkisini derinlemesine mercek altına alan "Gazi'nin Sineması" kitabında daha pek çok ilginç bilgi ve anekdot yer alıyor. Bu kitap Atatürk'ün daha keşfedilecek pek çok cevheri içinde barındırdığını bir kez daha kanıtlıyor. İşte kitaptan bazı detaylar:

Çankaya Köşkü'nde sinema odası

Gazi başkentin soğuk kış gecelerinde mesaisine ara verdiğinde ve şayet Köşk'te bir toplantı ya da davet yoksa film seyretmeyi tercih ediyordu. Ancak sinemaya gitmeye her zaman vakit bulamadığından, Çankaya Köşkü'nün bir odasını sinema salonu hâline getirmişti. Büyük Zafer'in ardından Kinok Ernemann marka bir projeksiyon makinesi satın alınmış, Köşk'ün sinema salonuna konulmuştu. Muhafız Taburu'nda elektrik ya da projeksiyondan anlayan bir asker de sinemanın projeksiyoncusu olarak görev yapıyordu. 1927 yılının sonlarına doğru sessiz filmlerin yerini sesli filmler almaya başladı. Türk seyirciler görüntü ile sesin beyazperdede birleşmesine ilk kez 25 Eylül 1929'da İstanbul'daki Opera Sineması'nda tanık oldular. Yönetmenliğini Henry King'in yaptığı ve Eleanor Boardman ve John Holland'ın rol aldığı "Kadının Askere Gidişi (She Goes to War)" adlı sesli film adeta izdihama yol açtı. Bu yenilik 1930'lu yılların başlarında Köşk'e de yansıdı. RCA firmasından bir adet sesli sinema makinesi satın alındı. Gazi bu makine sayesinde artık Köşk'te sesli film izleyebilecekti.

*Filmleri daha çok
gece yarısından
sonra seyrediyordu.
Bazen her gece üst
üste, bazen ayda
bir film izliyordu.
En çok komedi,
romantik komedi ve
müzikal dramlardan
hoşlanıyordu.*

Cemal Işıksel'in objektifinden Atatürk, kız kardeşi Makbule Atadan, Afet İnan, İçişleri Bakanı Şükrü Kaya ve yaverleriyle Elhamra Sineması'nda film seyredirken.

Komedi ve müzikal dram severdi

Gazi, filmleri geceleri, daha çok da gece yarısından sonra seyrediyor ve geç saatlerde yatıyordu. Film seyretmesinin belli bir saati ve günü yoktu. Bazen her gece üst üste, bazen ayda bir film izlediği oluyordu. Ancak film seyretmeyi bir alışkanlık hâline getirmişti. Çankaya Köşkü'nde gösterilen filmler, İstanbul'daki film ithalatı ve dağıtımını yapan şirketler tarafından temin ediliyordu. Filmlerin seçimi, Gazi'nin beğendiği oyuncular ve film türleri dikkate alınarak, özel kaleminin ve film şirketlerinin tavsiyeleri doğrultusunda yapılıyordu. Gazi en çok komedi, romantik komedi ve müzikal dramlardan hoşlanırdı. Köşk'e en çok film temin eden şirket İpek Film'di. Riyaset-i Cumhur Genel Sekreterliği, istediği filmleri bir telgrafla şirkete bildiriyor ve şirket de talep edilen filmler dağıtımda ya da gösterimde değilse trenle gönderiyordu. Gazi'nin komedi filmlerine ilgisi herkesçe malumdu ve gönderilen

filmler içerisinde de bu türün popüler ve nitelikli örnekleri sıklıkla yer alıyordu. 1930'lu yıllarda tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de Amerikalı komedyenlerin filmleri revaçtaydı. Marx Kardeşler (Üç Ahbap Çavuş), Eddie Cantor (Balıkçı Osman), Laurel-Hardy filmleri büyük ilgi görüyordu. Türkiye'de bu ilgiyi katbekat artıran en önemli unsur ise dönemin ünlü seslendirme sanatçısı Ferdi Tayfur'un yaptığı eşsiz seslendirmelerdi.

Sinemaya gideceği haber verilmiyordu

Gazi filmleri sinemada, seyircilerle birlikte seyretmekten keyif alıyordu. Vakit bulup da seyircilerle birlikte film seyretmek istediğinde Ankara'da Yeni Sinema, İstanbul'da Elhamra, Opera ve Gloria, İzmir'de ise Elhamra (Milli Kütüphane) Sinemalarına teşrif ediyordu. Genellikle sinemaya geleceği işletmecilere önceden haber verilmiyordu. Gazi Ankara'da çoğunlukla Yeni Sinema'yı tercih ediyor, fırsat bulduğunda plan program yapmadan, film seçmeden buraya geliyordu. Sinema işletmesi de kendisi için özel bir loca hazırlatmıştı. Bu özel loca Gazi için mutena bir şekilde döşenmişti ve içinde küçük bir komodinin üzerinde elektrik lambası bulunuyordu. Gazi 1931-1935 yılları arasında kendisine ayrılan bu locada birçok kez film seyretti.

Kadın-erkek ilk kez İzmir'de birlikte izledi

27 Temmuz 1923'te İzmir'e gelen ve 2 Ağustos'a kadar kalan Gazi, kayınpederi Muammer Bey'in Göztepe'deki köşkünde kaldı. O seyahatte yaşananları, İzmir'de Ankara ve Lale Sinemalarını açmış olan Türkiye'nin ilk sinemacılarından Cemil Filmer anlatıyordu.

Cemil Bey, o gün sinemaya gelecek olan Gazi'yi karşılamak için hazırlıklara başladı. Sinemanın balkonundaki locayı Gazi için hazırladı. Güvenlik için de Gazi'nin güzergahı üzerindeki karakollara haber vermişti: "Ancak benim karakollara

Ali Özuyar: "Atatürk, sinemayı bir 'yönetmenlik' sanatı olarak değerlendiriyordu. Sinema dünyasındaki gelişmelerden haberdar; sinema kültürüne de vâkıftı."

İzmir'de locasından seyircileri selamlayan Atatürk neden salonda hiç kadın olmadığını sordu. Kadın ve erkeklerin aynı salonda olmalarının yasak olduğunu duyunca derhal dışarıdaki kadınların da içeri alınmasını emretti.

verdiğim haber yayılmıştı. Bütün halk kadınlı erkekli erken saatlerden itibaren Atatürk'ün geçeceği yolları doldurmuştu. Yolun her iki yakasında kurbanlar kesilmeye hazır bekliyordu, etraf mahşer gibi kalabalıktı... Kadın, erkek, Gazi'yi görmek için birbirlerini iteliyor, gözyaşları, alkışlar, haykırmalar birbirine karışıyordu."

Sinemanın önünde mahşeri bir kalabalık vardı. Gazi, arabasından güçlükle inebildi ve halkı selamlayarak, onların coşkun tezahüratları eşliğinde salona girdi. İçerinin de dışarıdan farkı yoktu. Gazi, Cemil Bey'in refakatinde balkonda hazırlanan locasına çıktı.

Eğilerek salondaki seyircileri selamlayıp, Cemil Bey'e döndü. Kendisine "salonda neden kadın seyirci olmadığını" sordu.

Cemil Bey, kadın seyirciler için haftada sadece bir gün matine yaptıklarını, kadın ve erkek seyircilerin aynı salonda olmalarının yasak olduğunu söyledi. Gazi bunun üzerine yaveri Muzaffer'e aşağı inip dışarıdaki kadın seyircileri içeriye almasını emretti: "Yaver gitti ve bir süre sonra sinemanın içi tıka basa kadın doldu. Türkiye'de ilk orada Ankara Sineması'nda kadınlarla erkekler ve Atatürk bir arada film seyretiler. Kadınlar kendisine dönmüş ve çılgınca alkışlamaya başlamışlardı, öyle ki filme başlayamıyordum."

'Hayatımda hiç bu kadar gülmemiştim'

İzmir'deki kadınlı-erkekli ilk film gösteriminde Cemil Bey, Gazi'ye

cephe teftişleri filminin devamını, ayrıca ilave filmler de göstereceğini söylemişti. Gösterime Chaplin'in kısa komedilerinden biri olan "Şarlo İdam Mahkumu" adlı filmle başladı: "Bu film Şarlo filmleri arasında en başarılısı sayılmaktaydı. Atatürk perdede cereyan eden olaylara o kadar çok güldü ki beni yanına çağırarak 'Cemil, hayatımda hiç bu kadar güldüğümü hatırlamıyorum, şunu bir daha seyreterek olmaz mı?' dedi. 'Peki Paşam istediğiniz kadar gösterebiliriz' dedim." Cemil Bey, filmi bir kez daha gösterdi. Gazi filmi ikinci kez seyrediyor olmasına rağmen tepkileri ilkiyle aynıydı. Gazi, Cemil Bey'in düzenlediği film gösteriminden son derece memnun kaldı ve halkın coşkun tezahüratları arasında sinemadan ayrıldı.

Charlie Chaplin'e hayrandı

Gazi, Charlie Chaplin'in sinema anlayışını, filmlerini seviyor ve onu büyük bir sanatkâr olarak görüyordu. İroni dolu maceralarını hayranlıkla izliyordu. "Şehir Işıkları" filmi de bunlardan biriydi. 18 Mayıs akşamı merak ettiği bu filmi seyretmek için Yeni Sinema'ya teşrif etti. Gazi, Chaplin'in sesli sinema hakkındaki düşüncelerinden haberdardı. Film seyrederken bir ara arkaya dönüp şöyle dedi: "Bu derece beşeri bir mevzuu, bu nispette sehil (kolayca anlaşılır tarzda) anlatan bu büyük sanatkâr, filmlerde konuşmamakta ısrar ediyormuş. Belki de hakkı var. Kim bilir mükaleme (konuşma) ilave edilirse eserin sihri bozulabilir." Filmin ikinci yarısını da büyük bir keyifle seyretti. Salondan çıkarken Chaplin nezdinde sinemacılar için, "Bunlar dünyanın büyük adamları. Beşeriyetin terakkisine methaldar (insanlığın ilerlemesine yardımcı) oluyorlar" dedi.

"Susunuz, film çeviriyoruz"

Gazi, Milli Mücadele'nin konu edileceği belgesel ya da kurmaca filmlerde bir oyuncu gibi rol almaktan çekinmeyen, hatta buna önem veren bir liderdi. Genç nesillere istiklal

Savaş'ın nasıl kazanıldığını bu şekilde anlatmayı amaçlıyordu. Bu sebeple tanınmış gazeteci Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu'nun İstiklal Savaşı'nı anlatan "Bir Millet Uyanıyor" filminde rol almayı kabul etti. Gazi, Meclis'teki konuşmasını kamera önünde tekrarlayacaktı. Çekimler son derece başarılı geçiyordu, ancak Gazi, kapının sol tarafında çekimleri seyretmekte olan Afet (İnan) Hanım, Meclis Başkanı General Kazım Paşa ile bir milletvekilinin kendi aralarında yüksek sesle konuşmalarından son derece rahatsız oldu ve onlara dönüp çıkıştı: "Susunuz, film çeviriyoruz. Salona gidiniz!" Gazi ile Kazım Paşa'nın ilk ve son kez bir oyuncu gibi kamera karşısına geçip kendilerini oynadıkları sahneler, Büyük Zafer'e ait gerçek görüntülerle birlikte filmde kullanıldı. 7 Aralık 1932'de İstanbul'da Elhamra ve Melek sinemalarında aynı anda gösterime giren film, seyircilerden yoğun ilgi gördü. Anadolu'da neredeyse gösterilmediği sinema kalmadı.

Atatürk, Milli Mücadele'nin konu edileceği belgesel ya da kurmaca filmlerde bir oyuncu gibi rol almaktan çekinmeyen, hatta buna önem veren bir liderdi. Bu nedenle İstiklal Savaşı'nı anlatan "Bir Millet Uyanıyor" filminde rol almayı kabul etti.

ATATÜRK'ÜN SENARYOSUNU YAZDIRDIĞI FİLM, ARŞİVLERDE SAKLI

Gazi'nin hayat hikâyesi, başlattığı ve zaferle bitirdiği ulusal bağımsızlık savaşı ve tüm dünyada hayranlık uyandıran inkılaplarıyla epik bir filmin konusu olacak kadar ilginç ve benzersizdi. 30'lu yıllarda yabancı film şirketleri bu benzersiz hikâyeyi sinemaya uyarlamak için Çankaya Köşkü'ne müracaat ediyorlardı... Yabancı sinemacıların Türk inkılabına olan ilgisi, Gazi'nin benzer bir film yapmak için harekete geçmesinde etkili oldu. Bunun için Milli Musiki ve Temsil Akademisi'nin hazırlıklarıyla meşgul olan Münir Hayri Egeli'yi Köşk'e çağırttı. Egeli'ye Türk inkılabına dair film senaryosu yazması için talimat verdi. Egeli'nin anlattığına göre Gazi, kendi hikâyesinin bir öğretmen hikâyesine paralel bir şekilde anlatılmasını düşünüyordu. Bir öğretmen öğrencilerine öncelikle Milli Mücadele Dönemi'ni anlatırken Gazi'nin hikâyesi de bu sürecin içerisinde öğretmenin gözünden anlatılacaktı. Gazi bu hikâyeye ilgili düşüncelerini Egeli'ye not tutturarak uzun uzun anlattı ve ondan bu notlardan yola çıkarak bir senaryo yazmasını istedi.

Egeli, Çankaya Köşkü'nden ayrıldıktan iki gün sonra Gazi'nin dikte ettirdiği senaryoyu bitirdi. Gazi senaryoyu okudu ancak tam istediği gibi olmamıştı. "Başka neler koymalıyız?" diye sordu. Egeli biraz çekinerek, "Bir filmde kadın ve aşk unsuru da aranır. Ama bilmem nasıl emredersiniz?" dedi. Bu cevap Gazi'nin hoşuna gitti ve Egeli'ye kendisinin de başından aşk hikayeleri geçtiğini söyleyerek bunlardan bazılarını anlattı.

Egeli, Gazi'nin notlarını ve tashihlerini dikkate alarak senaryoyu yeniden yazdı. Gazi, senaryonun yeni hâlini okudu, Genelkurmay Başkanı Fevzi Çakmak ile Afet İnan'a da okutturdu. "Ben Bir İnkılap Çocuğuyum" adını verdiği senaryonun son hâlini beğendi. Filmin askeri sahneleri için Cumhurbaşkanlığı Muhafız Alayı Komutanı İsmail Hakkı Tekçe'yle çalışıldı. Ankara Halkevleri'nin film operatörü olan Kenan Erginsoy, Gazi'yi bazı açılardan filme çekti. Ancak Gazi'nin sağlık sorunlarının baş göstermesiyle çekimler askıya alındı. Bundan sonraki süreçte sağlığı iyice bozuldu ve bir daha çekimlere geri dönülemedi.

Ali Özuyar, "Ben Bir İnkılap Çocuğuyum" filmi için "İyi tasarlanmış ve çok emek verilmiş bir film projesiydi" diyor ve Atatürk'ün ölümüyle rafa kaldırılan bu çok önemli senaryonun arşivlerde bir yerde saklı olduğunu sözlerine ekliyor: "Senaryonun şimdi Ankara'da Milli Kütüphane'de olduğuna dair bir rivayet var. Ancak Covid-19 salgınından dolayı bunu tetkik etme olanağım olmadı. Benim tahminim, Cumhurbaşkanlığı Arşivi'nde olduğu yönünde. Bu konudaki araştırmalarım sürüyor."

Farklı tatları dene
keşfetmekten vazgeçme

tat

SEN

BI

Bi'

TAT

SE

TAT

SEN

KRİPTO SANATIN BAŞ DÖNDÜRÜCÜ YÜKSELİŞİ

♦ ♦ ♦

Ardında gökkuşağı bırakarak koşan bir kedi animasyonu, 16 saniye boyunca kendi etrafında dönen altın bir şekerleme ayısı, içinde Trump'tan Mona Lisa'ya kadar 5 bin görselin yer aldığı dijital bir kolaj... Bunlar, pandemiyle birlikte yükselişe geçen "kripto sanat"ın baş yapıtlarından sadece birkaçı... Peki, kripto sanat gelip geçici bir heves mi, yoksa geleceğin ayak sesleri mi?

Bundan tam 15 ay önce hepimizi hazırlıksız yakalayan koronavirüs, bizleri evlere kapatırken pek çok şeyden de mahrum bıraktı. Kuşkusuz bu mahrumiyetlerin en önemlilerinden biri de sanattı. Her geçen gün bir festivalin ya da konserin iptal edildiği, müzelerin, sergilerin, sinema ve tiyatro salonlarının teker teker kapılarını kapattığı dönemlerden geçtik. Sanatın iyileştirici gücüne her zamankinden daha çok ihtiyacımızın olduğu bu zor günlerde "çevrim içi" etkinlikler hepimize bir nefes oldu. Pek çok müze ve galeri sergilerini ücretsiz olarak halka açtı, önemli tiyatro oyunları ve filmlere internet üzerinden erişebildik. Böylece sanatla olan bağımız "sanal" da olsa devam etti. Kuşkusuz ki sanat üreticileri bu dönemin olumsuz etkilerini daha derinden hissetti. Çünkü sanatseverlerle bir araya gelebilecekleri ve eserlerini sergileyebilecekleri galeriler ve müzayedeler geçici olarak kapalıydı. Öte yandan geleneksel alıcıların satın alma fırsatları da azalmıştı. Bu da sanat piyasasında gerilemeye yol açtı. Sanat ekonomisti Clare McAndrew'un Art Basel ve UBS Group AG için hazırladığı en son rapor, yaşanan kaybın sonuçlarını gözler önüne seriyor. Rapora göre; sanat eseri ve antika satışları, küresel ölçekte bir önceki yıla göre yüzde 22 düşüşle 2020'de 50,1 milyar dolara geriledi. Galeriler ve müzayedelerde evleri "çevrim içi" satışa başlamasaydı, muhtemelen bu kayıp daha da artacaktı. Böylece aynı yıl çevrim içi satışlar bir önceki yıla göre iki katına çıkarak 12,4 milyar dolara ulaştı.

Dönüşümün fitilini "Beeple" ateşledi

Öte yandan sanat piyasasında farklı şeyler de oluyordu. Her gün bir başka dijital sanat eserinin milyonlarca liraya satıldığı haberleri medyada geniş yer buluyordu. Şimdiye kadar Picasso'nun ya da Van Gogh'un bir tablosu için astronomik rakamların telaffuz edilmesine alışmıştık ama adı daha önce duyulmamış sanatçıların dijital

işlerine milyonlarca lira verilmesi şaşırtıcı görünüyordu. Örneğin, Chris Torres tarafından yaratılan, arkasında gökkuşağı dalgalanan kedi "Nyan Cat"ın NFT hâline getirilmiş versiyonunun 600 bin dolara alıcı bulması küçük bir şok yarattı. Ardından müzisyen Steve Aoki'nin NFT olarak satışa çıkardığı "Hairy" (Kıllı) adlı müzik videosu, 888 bin dolarlık satışıyla dünyanın en pahalı single'ı olarak tarihe geçti. Altın renkli dönen bir şekerleme ayısı içeren 16 saniyelik "Not Forgotten, But Gone" adlı video, Nifty Gateway'de 1 milyon dolara satıldı. Sokak sanatçısı Banksy'nin "Moronlar" adlı eserinin, sahibi tarafından yakılma görüntüsünün NFT satışı ise en dikkat çeken olaylardan biriydi. Çünkü resmin kendisi değil, yakılma görüntüsü 380 bin dolara alıcı bulmuştu.

NFT pazar analizi firması nonfungible. com'un verilerine göre NFT pazarı 2020'de üç katına çıkarak 250 milyon doların üzerine yükseldi. 2021'de ise daha da ivme kazandı.

11 Mart 2021, sanat dünyası için tarihi bir gündü. Dünyaca ünlü geleneksel müzayedede evi Christie's 255 yıllık tarihinde ilk kez NFT formunda dijital bir sanat yapıtını açık artırmaya sundu. Beeple lakaplı "dijital sanatçı Mike Winkelmann'ın" Everydays: The First 5000 Days" eseri, 69 milyon dolar ile satış rekoru kırdı. The Washington Post'a göre bu, yaşayan bir sanatçının eseri için bir müzayedede ödenen gelmiş geçmiş üçüncü en yüksek fiyattı.

Çevrim içi teklif furası

Christie's'deki tarihi açık artırmayı organize eden satış uzmanı Noah Davis, o günü "Kariyerimdeki en büyüğü andı" diye tarif ediyor. Daha önce hiç böyle bir şeye tanıklık etmediğini belirten Davis, 100 dolarla açılan açık artırmının ilk sekiz dakikasında rakamın 1 milyon dolara ulaştığını söylüyor. Davis, tekliflerin son bir dakikadaki yükseliş hızını ise şöyle anlatıyor:

"Satışın kapanmasından bir saat önce, teklifler yaklaşık 14 milyon dolar seviyesinde dalgalanıyordu. Son 10 dakika içinde fiyat önce 22 milyon dolara, daha sonra 27 ve 35 ve son saniyede 50 milyon dolara yükseldi." Çekiş sesi duyulduğunda eser, 60 milyon dolara sahibini bulmuştu. Christie's için ekstra 9 milyon dolarlık komisyon da eklenince 69 milyon dolarlık rekor fiyat tarihe geçti.

Sanat ve NFT teknolojisi

Bu yeni nesil sanat eserlerinin arka planında NFT (non fungible token) teknolojisi bulunuyor. Değiştirilemez jetonlar anlamındaki NFT, dijital varlıkların (yani dijital sanat eserleri) sahipliğini belirten blok zinciri tabanlı kayıtlar olarak tarif edilebilir. Başlangıçta sadece Bitcoin için geliştirilen ve bugün tüm sektör ve kripto para birimlerine uyarlanan blok zinciri ise, varlık her aktarıldığında yeni bir bilgi satırı ekleyerek değişmez bir işlem kaydı oluşturan bir teknoloji... Siz bir sanat eseri satın aldığınızda bu dijital kayıt olarak sisteme işleniyor. Bu hiçbir şekilde değiştirilemiyor ve müdahale edilemiyor. NFT teknolojisi, bu anlamda üretilen eserlerin özgünlüğünü kanıtlaması açısından sanat dünyasına yeni bir çözüm getiriyor. Orijinallerine tıpatıp benzeyen, müze ve galerileri bile yanıltan sahte sanat eserlerini düşününce bu bağlamda sanat dünyasına sağladığı fayda, hiç de azımsanacak gibi değil.

*Şimdiye kadar
1341 eser satarak
139 milyon dolar
elde eden Beeple,
piyasada büyük
ağırlık kazanmış
durumda. Beeple'ı
38 milyon dolarla
Türkiyeli sanatçı Pak,
19 milyon dolarla
Trevorjonesart ve
18 milyon dolarla
Fewocious takip
ediyor.*

*"Değiştirilemez jetonlar" anlamındaki NFT'ler, dijital varlıkların sahipliğini
belirten blok zinciri tabanlı kayıtlar.*

Pazardaki baş döndürücü büyüme

NFT pazar analizi firması nonfungible.com'un raporuna göre NFT pazarı 2020'de üç katına çıkarak 250 milyon doların üzerine yükseldi. Kripto sanat 2021 yılında piyasaya o kadar hızlı bir giriş yaptı ki sadece mart ayında pazarın büyüklüğü 200 milyon dolar oldu. Özellikle büyük müzayedenin yaşandığı 11 Mart'tan sonra bu alana yönelik üretilen eserlerin sayısı ve satışı giderek artmaya başladı. Adeta bir tür "çılgınlık" yaşanıyordu. Kripto sanat analizi platformu cryptoart.io'daki son verilere göre; şu anda toplam ticaret hacmi 640 milyon dolar ve bu her geçen gün artıyor.

En meşhur ikili: Beeple ve Pak

Şimdiye kadar 1341 eser satarak 139 milyon dolar elde eden Beeple piyasada büyük ağırlık kazanmış durumda. Beeple'ı 38 milyon dolarla Türkiyeli sanatçı Pak, 19 milyon dolarla Trevorjonesart ve 18 milyon dolarla Fewocious takip ediyor. Bu isimler arasında gelişen teknolojiyi kullanarak sınırları zorlayan sanat eserleri yaratan ve 20 yıldır dijital sanat yapan Pak,

sadece eserleriyle konuşuluyor ve kimliğini açık etmemekte kararlı. Enteresan olan; aslında Pak'ın önceki eserlerinin satışından elde ettiği 1 milyon dolarlık kazançla ilk kripto sanat zengini olması... Pak'ın piyasada ünlü bir üretici olması geleneksel müzayede evi Sotheby's'in de ilgisini çekmiş olmalı ki; Christie's'ten sonra bir hamle de bu kurumdan geldi. İlk NFT müzayedesini Pak ile yapma kararı alan Sotheby's, Nifty Gateway'de 12-14 Nisan'da sanatçının "Fungible Cubes" koleksiyonunu açık artırmaya çıkardı. Koleksiyonun dijital sanat ve mülkiyet hakkında bildiklerimizi yeniden düşünmemiz için bir fırsat olduğunu belirten Sotheby's New York Çağdaş Sanat Günü Satışları Eş Başkanı Max Moore, "Geleneksel sanat koleksiyoncularının yanı sıra dijital sanat ve kripto topluluklarını da bu özel iş birliğine davet etmekten heyecan duyuyoruz çünkü fiziksel mülkiyetten dijital mülkiyete bu önemli geçiş, sanat dünyası için sonsuz olasılıklar barındırıyor" açıklamasını yaptı.

Farklı bir tutku

Sanat sektörü yeni bir akımın etkisi altına girmişken, herkesin aklına aynı soru geliyor: Bilgisayar ekranında duracak bir görüntüye milyonlar harcamak niye? Çoğu insan, "Ben istediğim eseri internetten indiririm, ekranıma kopyalar ya da duvarıma asarım" diye düşünüyor. Fakat buradaki anahtar kelime; "sahiplik". Yani eserin orijinaline yalnızca satın alan kişi sahip olabiliyor. Bu, koleksiyonerlerde bulunan özel bir tutkuya dayanıyor: "Nadir bir esere sahip olmak". Yani eser alışlageldiği gibi fiziksel olarak değil dijital olarak size ait oluyor. Burada aslında sanat eserleri değil, sahipliğin şekli değişiyor. Kripto sanat piyasasında aracı pozisyonundaki galeri ve müzayede evlerinin rolü geriliyor; alıcı ve satıcılar baş başa kalabiliyor. Ayrıca sanatçı istediği eseri aynı anda farklı pazar yerlerine koyabiliyor. Bu da sanatçı için daha fazla fırsat demek...

Pazarın hacmi büyüyor

Kripto sanat alışverişinin yapıldığı platformlar, NFT pazar yerleri olarak tanımlanıyor. Ağırlıklı olarak sanat eserlerine yer veren NFT piyasasında spor kartları, sanal ürünler, içerikler ve müziklerin satışı da yapılıyor. Örneğin tüm NFT eserleri içinde en çok satılan varlıklar, "NBA Top Shot" diye ifade edilen unutulmaz smaç videoları... Müzik piyasası da bu pazarlara oldukça rağbet gösteriyor. NFT pazarına özel şarkı ve albümlerle çok yüksek satışlar gerçekleştiriliyor. Sayıları giderek artan pazar yerlerinin lideri ise Gemini's Nifty Gateway. İkiz kardeşler Tyler ve Cameron Winklevoss'un sahibi olduğu şirketin pazar değeri, kripto veri ve araştırma şirketi Messari'nin yayınladığı rapora göre 1 milyar dolar civarı olarak ifade ediliyor. "The Complete MF Collection", "Hairy", "Genesis", "The Bitcoin Angel" gibi piyasadaki en popüler işlerin altında

onların imzası yer alıyor. Peşinden gelen OpenSea ise, yaklaşık 300-500 milyon dolar arasında bir değere sahip. Her türlü dijital sanat, sanal dünya öğeleri, spor ticaret kartları ve koleksiyon oyunlarının bulunduğu OpenSea'nin en popüler NFT'leri "CryptoPunks". Tanesi yüzbinlerce dolara satılan "punk karakterler", kendi tutkulu koleksiyonerlerini yaratmış durumda... Adı geçen Rarible, SuperRare, MakersPlace, KnownOrigin ve Async Art gibi pazar yerlerinin yanı sıra dijital sanat yaratmak ve satmak için neredeyse 50 farklı platform bulunuyor.

Sanat sanat için midir toplum için mi?

Kripto sanat, yüzyıllardır devam eden "sanatın amacı" tartışmasına da yeni bir boyut getiriyor. Enerji tüketimi yüksek olduğu için sürdürülebilirlik konusunda eleştirilen akımın, bu açıdan "toplum" için faydalı olabileceğini söylemek kolay görünmüyor. Örneğin Kanadalı müzisyen Grimes'in kardeşiyle ortaklaşa hazırladığı video koleksiyonunun NFT satışı, ortalama bir AB vatandaşının 30 yıldan fazla bir süre içinde tüketileceği enerjiyle eşdeğer. Kulağa gerçek dışı gelse de Memo Akten adlı bir sanatçı tarafından icat edilen bir kriptoart karbon ayak izi hesaplayıcısından çıkan sonuç ne yazık ki bu şekilde...

Göründüğü gibi kripto sanat ile ilgili akıllardaki soru işaretleri biteceğe benzemiyor. NFT'ler gerçekten "biricik" mi, satılanlara gerçekten sanat eseri diyebilir miyiz, sanal sahiplik koleksiyonerleri ne kadar mutlu eder, sanatseverlerin arasında bir sosyalleşme olmadan, eser hakkında konuşmadan bir esere sahip olmak ne kadar anlamlı? İlerleyen günlerde bu sorular daha fazla tartışılacak gibi gözüküyor. Diğer yandan kripto sanatın bu alanda yeni bir çığır açtığı ise tartışılmaz.

Sanal sahiplik koleksiyonerleri ne kadar mutlu eder, NFT'ler gerçekten sanat eseri mi gibi sorular, sanat severler arasında yoğun olarak tartışılmaya devam ediyor.

Steph Curry - "NBA Top Shot", büyük ilgi gören çalışmalardan...

TEDBİR

20 ŞUBAT 2022'YE KADAR

Arter'deki sergide müze koleksiyonundan 11 sanatçının 13 eserine yer veriliyor. Sanatçı, kurum, eser ve izleyici arasındaki ilişkiler etrafında kurgulanan sergi, sanatın hassasiyet ve kırılmalıklarına dikkat çekiyor.

FÜSUN ONUR: OPUS II: FANTASIA

20 ŞUBAT 2022'YE KADAR

Türkiye'de çağdaş sanatın öncülerinden Füsun Onur'un Arter Koleksiyonu'nda yer alan Opus II – Fantasia adlı yerleştirmesi, sanatçının pek çok yapıtında olduğu gibi müziksel referanslara sahip.

"PASTORAL HAYALLER"

30 TEMMUZ 2021'E KADAR

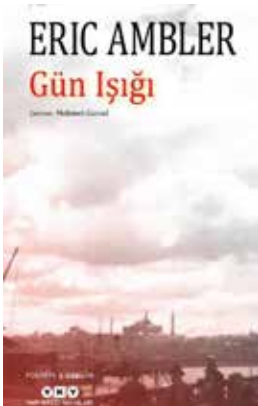
Pera Müzesi Öğrenme Programları, "Etel Adnan: İmkânsız Eve Dönüş" adlı sergiye paralel olarak farklı yaş gruplarına yönelik eğlenceli, renk dolu çevrim içi atölyeler ve turlar düzenliyor.

GÜN IŞIĞI

KİTAP

"Gün Işığı", çağdaş gerilim ve casusluk romanlarının öncüsü Eric Ambler'in en eğlenceli eserlerinden. Ayrıca, "Topkapı" filminin de çıkış noktası...

HUZUR ÇIKMAZI

KİTAP

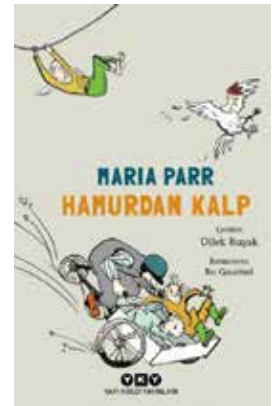
Haldun Taner'in ilk dönem eserlerinden olan ve tiyatrolarda büyük ilgi gören üç perdelik "Huzur Çıkma" oyunu, yazılışından 60 yıl sonra ilk kez okurlarıyla buluşuyor.

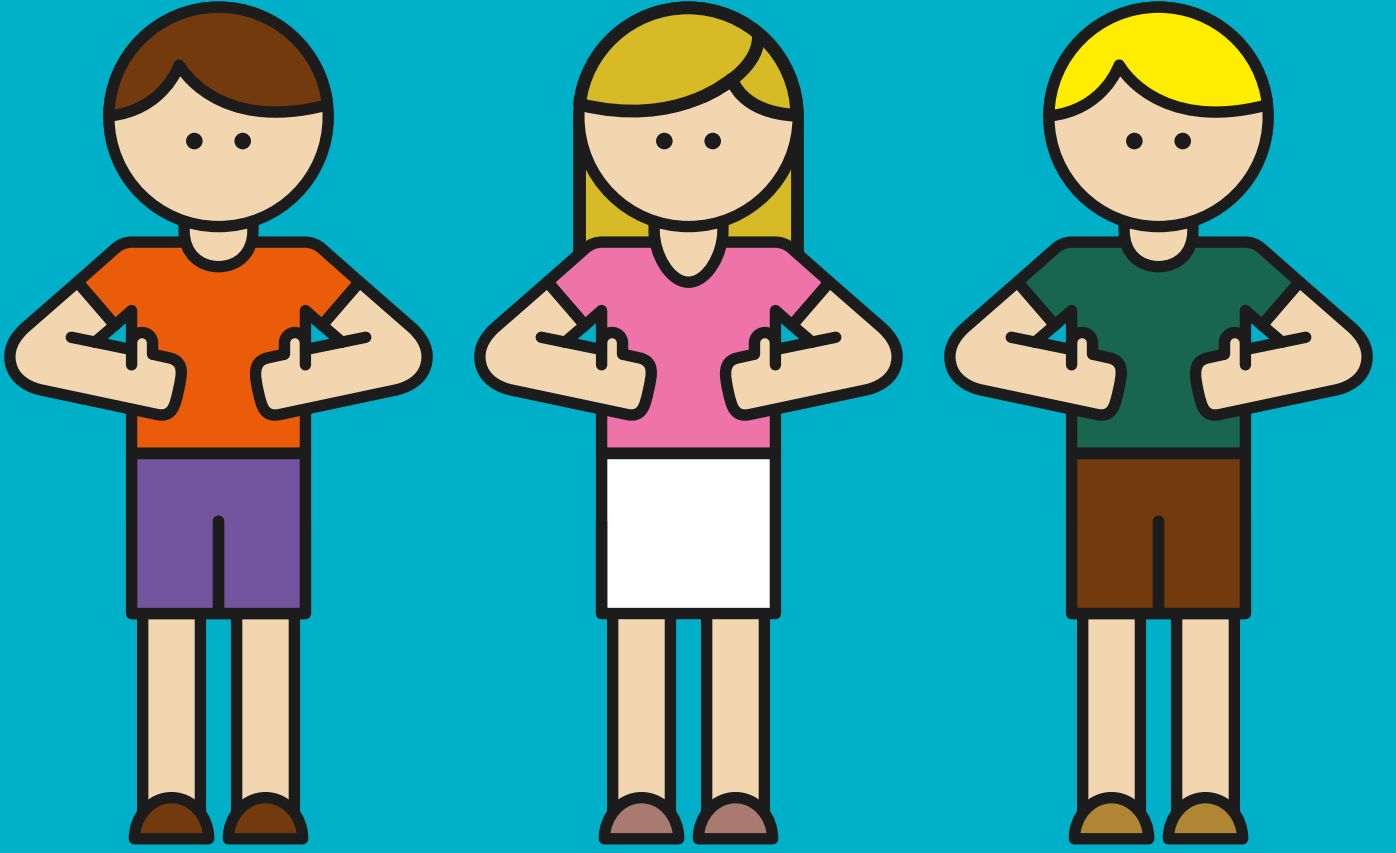

HAMURDAN KALP

ÇOCUK KİTABI

Norveçli ünlü çocuk kitapları yazarı Maria Parr'dan arkadaşlığın, ailenin, komşuluğun ve dayanışmanın hayatlarımızdaki önemli yerini vurgulayan müthiş bir hikâye...

KANKA ASLA YORMAZ.

**KoçAilem Kan Kardeşliği Platformu'nda bağışçı olmak
yalnızca birkaç saniye sürer, kankalık ise bir ömür.**

Sen de hemen katılıp bildirimleri aç, çevrendeki olası
kan ihtiyacından hemen haberin olsun. Senin ihtiyacın
olursa, desteğe hazır binlerce kankan olsun.